

บทที่ 4

คณะโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์

คณะโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ เป็นโรงเรียนนาฏศิลป์เอกชนแห่งหนึ่ง โดยมีเฉลิม ตำราญ ผู้เป็นเจ้าของโรงเรียนและผู้จัดการโรงเรียนเฉลิมศาสน์ศึกษา ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 ที่โรงเรียนเฉลิมศาสน์ศึกษา และในปี พ.ศ. 2500 ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเสริมหลักสูตร เปิดโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ในเวลาพิเศษ นับเวลาตั้งแต่แรกเริ่มจนปิดโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ในปี พ.ศ. 2537 เป็นเวลา 42 ปี ที่ได้อนุรักษ์และเผยแพร่นาฏศิลป์ไทย สมควรที่จะได้บันทึกประวัติโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ไว้เป็นหลักฐานในหัวข้อต่อไปนี้

1. ประวัติโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์

มูลเหตุในการเกิดโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์

รายการจัดตั้งโรงเรียน

มูลเหตุในการปิดโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์

2. ประวัตินุคคลสำคัญ

ผู้ก่อตั้งโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์

ครูผู้สอนนาฏศิลป์ประจำโรงเรียน

นักแสดงที่ควรรู้จัก

3. งานด้านนาฏศิลป์

การไหว้ครู การดำเนินงาน บทประพันธ์

ชุดการแสดง เครื่องแต่งกาย

ผลงานการแสดงละครของโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์

ประวัติโรงเรียนเฉลิมอาสน์นาฏศิลป์

เฉลิม สำราญ เจ้าของและผู้จัดการโรงเรียนเฉลิมสาสน์ศึกษา มีความสามารถในด้านดนตรีไทยแทบทุกชนิด และขับร้องเพลงไทย ได้ฝึกหัดดนตรีและขับร้องให้แก่ลูกหลานและนักเรียน ด้วยมีใจชอบทางนาฏศิลป์อยากให้มีการสอนนาฏศิลป์ขึ้นในโรงเรียนเฉลิมสาสน์ศึกษา จึงได้ดำเนินการจัดหาครูสอนนาฏศิลป์ ฝึกหัดนักเรียนจนมีผลงานการแสดงเป็นที่น่าพอใจ จึงเปิดสอนวิชานาฏศิลป์สอนเสริมพิเศษนอกเวลาเรียน โดยจัดตั้งโรงเรียนเฉลิมสาสน์นาฏศิลป์ ซึ่งมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

มูลเหตุในการเกิดโรงเรียนเฉลิมสาสน์นาฏศิลป์

รายการจัดตั้งโรงเรียน

1. ผู้ดำเนินงานโรงเรียน
2. ที่ปรึกษาด้านดนตรีและนาฏศิลป์
3. วัตถุประสงค์
4. การได้รับอนุมัติ
5. ชื่อโรงเรียน
6. ประเภทโรงเรียน
7. สถานที่ตั้ง
8. หลักสูตร
9. วันเวลาเปิดทำการสอน
10. การรับนักเรียนและการวัดผล
11. อัตราค่าธรรมเนียมการเรียน

มูลเหตุในการปิดโรงเรียนเฉลิมสาสน์นาฏศิลป์

มูลเหตุในการเกิดโรงเรียน เฉลิมอาสน์นาฏศิลป์

การเกิดของโรงเรียนเฉลิมสาสน์นาฏศิลป์ ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิษย์เก่า* โรงเรียนเฉลิมสาสน์ศึกษาและ โรงเรียนเฉลิมสาสน์นาฏศิลป์ และได้พิจารณาว่ามีกระบวนการ

* บุษิณ (ขาทิพย์) คงสวัสดิ์ หลานเฉลิม สำราญ ศรีเวียง (พูลศิษย์) รอดบุญธรรม หลานร้อยเอกหลวงสุนทรสารสาสน์ และศรีประภา (อชีกโยธิน) อังศุเศรณี ศิษย์เก่าที่มีฝีมือในการแสดงละครจนได้รับการยกเว้นค่าเล่าเรียน และศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 - 2500 ระดับชั้น ประถมปีที่ 1 - 4 ระดับชั้นมัธยมปีที่ 1 - 6 และเป็นครูที่โรงเรียนเฉลิมสาสน์ศึกษาจนถึง พ.ศ. 2504

ควบคู่กับการเรียนการสอนของโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา และการสอนนาฏศิลป์นอกเวลา
 ดังจะได้ลำดับให้เห็นกระบวนการ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ขั้นตอนการเรียนวิชานาฏศิลป์ของโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา
 และนาฏศิลป์ในเวลาพิเศษโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์

พ.ศ.	ชั้น/เวลา	การเรียนการสอน
2490-2493	ทุกระดับชั้นเรียน	ไม่มีการสอนวิชานาฏศิลป์
2494	นักเรียนผู้สนใจเรียน เวลา 15.30 น. เป็นต้นไป	เฉลิม สาราญ ได้นำเงินส่วนตัวไปซื้อ เครื่องดนตรี ตั้งวงเครื่องสายขึ้นในบ้าน ได้ชักชวนนักเรียนและลูกหลาน บุคคลในบ้าน เช่น พี่เลี้ยงเด็ก คนทำงานบ้าน ให้ฝึกหัดดนตรี โดยเฉลิม สาราญ เป็นผู้สอนเครื่องสาย และสอน ขับร้องเพลงไทย ต่อมาได้จัดพิธีไหว้ครูโดยเชิญ หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มา ประกอบพิธีไหว้ครู กับได้เชิญพระยาภูมิเสวิน มาจัดตั้งวงเครื่องสาย และช่วยสอนจนนักเรียน มีฝีมือ สามารถออกแสดงในงานศิลปหัตถกรรม นักเรียน ที่สามัคยาจารย์สมาคมในโรงเรียน สวนกุหลาบและงานต่างๆ ได้ จนเป็นกิจกรรม ที่นำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน

พ.ศ.	ชั้น/เวลา	การเรียนการสอน
2494		<p>เฉลิม สำราญ ได้รับเชิญจากโรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย* ให้ไปชมละครเป็นครั้งแรก เรื่อง ท้าวแสนปม ผู้วิจัคาคว่าเฉลิม สำราญ ผู้มีใจรักทางดนตรีเป็นทุนอยู่แล้วจึงอยากให้มีการสอนวิชานาฏศิลป์เพิ่มขึ้น จึงได้ฉวี บุนนาค (ตัวนาง) มาเป็นครูสอนนาฏศิลป์ให้แก่โรงเรียนเป็นครั้งแรก</p>
2495	<p>ชั้นประถมปีที่ 1-4 เวลาตาม ตาราง สอน</p>	<p>เฉลิม สำราญ ได้ชักชวนลูกหลานและนักเรียนที่มีฝีมือทางนาฏศิลป์ ไปชมละครเรื่อง พระนล ของโรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย ฉวี บุนนาค ได้เชิญหม่อมหลวงสุลาลัยวัลย์ สุวรรณทัต มาสอนระบำเบ็ดเตล็ด เช่น ฟ้อนแพน ลาวกระทบไม้ เพื่อจัดแสดงในงานวันเปิดหน่วยอนุภาคที่โรงเรียน และวันขึ้นปีใหม่ โดยจัดแสดงที่หอประชุมโรงเรียน</p>
2495	<p>ชั้นมัธยมปีที่ 1-3 เวลาตามตารางสอน และนอกเวลาเรียน เวลา 15.30 น. เป็นต้นไป</p>	<p>ฉวี บุนนาค ได้ปรึกษา เฉลิม สำราญ ให้เชิญ เจริญศรี ศาสตรวิไล (ตัวพระ) มาเป็นครูประจำสอนนาฏศิลป์ ซึ่งได้รับการบรรจุเมื่อ วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2496</p>

* ปัจจุบันคือ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

พ.ศ.	ชั้น/เวลา	การเรียนการสอน
2495	ชั้นมัธยมปีที่ 1-3 เวลาตามตารางสอน และนอกเวลาเรียน เวลา 15.30 น. เป็นต้นไป	เฉลิม สำราญ ได้จัดการเรียนการสอน ให้หลักสูตรชั้นประถม เรียนวิชาขับร้องและ ระบำเบ็ดเตล็ด ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษา เรียนวิชาขับร้องและฟ้อนรำในช่วงโมงพลศึกษา และมีการวัดผลเก็บคะแนนแทนวิชาพลศึกษา ในทุกภาคเรียน ได้เชิญฉลวย วิเศษประสิทธิ์ มาสอน ระบำชุดเบ็ดเตล็ดประเภทสากล
2499	ชั้นประถมปีที่ 1-4	พรรณิ ศรีจำรัส ได้รับการบรรจุสอน วิชาสามัญและสอนวิชาขับร้อง
2500	ชั้นประถมปีที่ 1-3 เวลา 15.30-18.32 น.	เฉลิม สำราญ ขออนุญาตจัดตั้ง เฉลิมสาสน์ศึกษามูลนิธิ จากสภาวัฒนธรรม แห่งชาติ (ใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมหรือองค์การ, 2500) เพื่อจัดการให้วิทยาทานแก่กุลธิดา ทั้ง สามัญศึกษาและวิชาชีพเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ เฉลิม สำราญ ผู้เป็นประธานมูลนิธิ ได้ ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเฉลิมสาสน์นาฏศิลป์ ในเวลาพิเศษอย่างเป็นทางการ (ทะเบียน โรงเรียนราษฎร์, 2500)

การจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์โรงเรียนเฉลิมสาสน์ศึกษา ประกอบกับความ
ชำนาญในการขับร้องเพลงไทย การเล่นดนตรีไทยได้ทุกประเภทของเฉลิม สำราญ และมีใจรัก
ทางนาฏศิลป์ ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การเรียนการสอนนาฏศิลป์อย่างจริงจัง
จึงได้เปิดสอนนาฏศิลป์ในเวลาพิเศษ

รายการจัดตั้งโรงเรียน

การจัดตั้งโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ (กองทะเบียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2500) เรียม (รอดบุญธรรม, สมุทรแสง)* ได้กล่าวถึงการจัดตั้งดังนี้

1. ผู้ดำเนินงานโรงเรียน

1.1 เจ้าของและผู้จัดการโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ เฉลิม สำราญ

1.2 ครูสอน ซึ่งมีรายชื่อในทะเบียนโรงเรียน ดังนี้

ตารางที่ 10 ครูผู้สอนโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์

เลขที่	ชื่อ-นามสกุล	วุฒิสามัญ	วันเข้ารับ หน้าที่	เลขที่ใบ อนุญาต	สอน วิชา
1	เลื่อน สุนทรวาทีน	ม.3 โรงเรียน ศึกษานารี	19 ต.ค. 2500	-	ขับร้อง
2	ศรีประภา อธิ์กโชชิน	ม.6 โรงเรียน เฉลิมศาสน์ ศึกษา	24 ต.ค. 2500	1875	นาฏศิลป์
3	ฉวี นุนนาค	ประโยค ประถมศึกษา	28 ต.ค. 2500	-	นาฏศิลป์
4	เจริญ ศาสตร์วิไล	ประโยค ประถมศึกษา	28 ต.ค. 2500	-	นาฏศิลป์

* หลาน ร.อ.สุนทรสารศาสน์ เจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนเฉลิมศาสน์ศึกษาและโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ ปัจจุบันทำหน้าที่ฝ่ายธุรการของโรงเรียนอาชีพเฉลิมศาสน์

เลขที่	ชื่อ-นามสกุล	วุฒิสามัญ	วันเข้ารับ หน้าที่	เลขที่ใบ อนุญาต	สอนวิชา
5	พรรณี ศรีจำรัส	กลางปีที่ 3 โรงเรียน นาฏศิลป์ กรมศิลปากร	28 ต.ค. 2500	-	ขับร้อง
6	พชร สิ้นประมวญ	ม.6 โรงเรียน เฉลิมสาสน์ ศึกษา	26 พ.ย. 2500	-	นาฏศิลป์
7	ศรีเวียง พูลศิษฐ์	ม.6 โรงเรียน เฉลิมสาสน์ ศึกษา	26 พ.ย. 2500	18758	นาฏศิลป์

นอกจากครูผู้สอนตามรายชื่อในทะเบียนโรงเรียนแล้ว ยังมีฉลวย วิเศษประสิทธิ์ ซึ่งมี
ความสามารถในการเดินระบำสากล ได้ช่วยฝึกหัดนักเรียนในชุดระบำเบ็ดเตล็ด

2. ที่ปรึกษาประจำโรงเรียน

ด้านดนตรี

- 2.1 หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
- 2.2 คุณหญิงจีน ศิลปบรรเลง
- 2.3 บรรเลง ศิลปบรรเลง
- 2.4 อุทิศ นาคสวัสดิ์
- 2.5 พริ้ง ดนตรีรส ได้สอนปี่พาทย์ และนำคณะมาบรรเลงประกอบการ

แสดง

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อจัดการให้วิทยาพานแก่กุลธิดา ทั้งสามัญศึกษาและวิชาชีพ หรือ วิทยาการอย่างอื่นตามกำลังที่จะจัดไปได้

3.2 ให้ทุนการศึกษาวิชาสามัญและวิชาอาชีพ ในทางนาฏศิลป์ คีตะศิลป์ และดุริยางคศิลป์แก่นักเรียน นักศึกษา ครูซึ่งเป็นผู้มีความประพฤติดี ผู้อยู่ในโรงเรียนที่อยู่ในความอุปถัมภ์ของมูลนิธิ

4. การได้รับอนุมัติ

การจัดตั้งโรงเรียน ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ ดังมีรายการจัดตั้งอ้างถึงเลขที่ 114/2500 (10 ตุลาคม 2500) และได้รับใบอนุญาตให้เป็นเจ้าของจัดตั้งโรงเรียน เลขที่ 89/2501 (30 สิงหาคม 2501)

5. ชื่อโรงเรียน

การตั้งชื่อโรงเรียนว่า “เฉลิมศาสน์” นี้ คุณหญิงบุญเลื่อน เครือตราชู (เฉลิมบรมมานุสรณ์, 2509) ได้กล่าวถึงการจัดตั้งโรงเรียนและชื่อโรงเรียนไว้ ดังนี้

...เธอได้มาขอคำแนะนำเกี่ยวกับการที่จะลาออกจากราชการแล้วไปตั้งโรงเรียนที่ประตูน้ำ ซึ่งเป็นที่ดินที่เช่าเป็นบ้านอยู่ของเธอด้วยประมาณ 200 ตารางวา แต่เธอขาดเงินที่จะต้องลงทุนในตอนแรกข้าพเจ้าเห็นว่าการทำโรงเรียนคงจะเหมาะสมสำหรับคุณเฉลิม เพราะตัวเธอเองเท่าที่ปฏิบัติตนมาก็เป็นตัวอย่างที่ดีของเด็กๆ และคุณเฉลิมได้เรียนรู้การบริหารงานของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพอที่จะนำไปเป็นแบบฉบับได้ ในเวลานั้นข้าพเจ้าเป็นข้าราชการที่มีรายได้น้อยผู้หนึ่ง แต่ก็มากด้วยน้ำใจและความตั้งใจที่จะช่วยเหลือคุณเฉลิมให้ตั้งโรงเรียนให้ได้ จึงได้มอบเงินจำนวน 5,000บาท ให้คุณเฉลิมไปดำเนินการตามใจชอบ และคุณเฉลิมขอให้ตั้งชื่อโรงเรียนให้เป็นอนุสรณ์ เพราะถือว่าข้าพเจ้าเป็นผู้มีส่วนทำให้เกิดโรงเรียนขึ้นได้ ข้าพเจ้าจึงตั้งชื่อให้ว่า “โรงเรียนเฉลิมศาสน์ศึกษา” โดยนำชื่อคุณเฉลิมให้มาร่วมกับคำทำราชทินนาม ร.อ. หลวงสุนทรสารศาสน์ สามีมของเธอ

6. ประเภทโรงเรียน ตามมาตรา 20 (ศิลปศึกษา)

7. สถานที่ตั้ง

เรือนไม้ 2 ชั้น 2 หลัง

เรือนไม้ 3 ชั้น 1 หลัง

ใช้แต่ชั้นล่างตลอดหมดทุกแห่ง เวทีและห้องร้องเพลง

เลขที่ 481 ตรอกตลาดเฉลิมโลก ถนนราชปรารภ ตำบลมักกะสัน
อำเภอคูสิต จังหวัดพระนคร

ต่อมาในปี พ.ศ. 2506 หมคส์ัญญาเช่าที่ดิน จึงได้ขอย้ายโรงเรียน
เฉลิมศาสนศึกษาไปดำเนินการสอนที่ เลขที่ 1 ซอบศูนย์วิจัย 7 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่
ตำบลคลองตัน อำเภอบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยยื่นเรื่องเมื่อ 17 มิถุนายน 2506
และได้รับอนุญาตให้ย้ายเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2506 การเรียนการสอนสายสามัญและการสอนใน
เวลาพิเศษยังคงสภาพตามที่ได้ขออนุญาตไว้ (ปัจจุบันโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา ประตุน้ำ มี
สภาพเป็นตึกแถวร้านค้า ประมาณ 8 คูหา)

8. หลักสูตร ตามกฎกระทรวงข้อ 21 (ข)

วิชาที่สอน นาฏศิลป์ไทย คนตรี ขับร้อง

การเรียนการสอนนาฏศิลป์โดยทั่วไปผู้เรียนเป็นนักเรียนโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา และโรงเรียนเฉลิมศาสนนาฏศิลป์ การเรียนการสอนในเวลาพิเศษของโรงเรียนเฉลิมศาสนนาฏศิลป์ จึงมีการจัดวางหลักสูตร ดังขอเปรียบเทียบ ดังนี้

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบหลักสูตรนาฏศิลป์ของโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา
และโรงเรียนเฉลิมศาสนนาฏศิลป์

โรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา	โรงเรียนเฉลิมศาสนนาฏศิลป์
รำเพลงช้า-เพลงเร็ว แม่บท สีนวล วรเชษฐ์ ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ฟ้อนเงี้ยว ฟ้อนแพน ระบำอัสวาลีลา ระบำมาตรฐาน เช่น ดาวดึงส์ บ่องหงิด พรหมมาสตรี เทพบรรเทิง กฤดาภินิหาร เป็นต้น	<u>ระบำ รำ ฟ้อน</u> ที่ใช้ในการแสดง สลับฉากและแสดงในโอกาสต่างๆ เช่น ระบำประเภทนาฏศิลป์สากล ได้แก่ ระบำสองหน้า ระบำรามณะ ระบำสีฟ้า ระบำนางไม้ ระบำจ้อกกิ้ง ระบำตี่ตรง เป็นต้น ระบำ รำ ฟ้อน นาฏศิลป์ไทย ได้แก่ รำฉุยฉายต่างๆ ระบำสิบปาง ระบำกนิรี ระบำฉัตร รำกรีซุหหรานากง รำอิเหนาฉาบกรีซ รำรงนาเสียงพวงมาลัย

โรงเรียนเฉลิมสาสน์ศึกษา	โรงเรียนเฉลิมสาสน์นาฏศิลป์
	<p>รามโนราห์บุชาชัย รำเมขลา-รามสูร รำตราสามเหล้า รำถวายพระพร เป็นต้น <u>ละคร</u> โดยทั่วไปจะเป็นละครรำ เช่น คาวิ ขุนช้าง-ขุนแผน อิเหนา พระอภัยมณี ราชาริราช เป็นต้น</p>

การเรียนนาฏศิลป์ในเวลาพิเศษนี้ บุพิน คงสวัสดิ์ ให้สัมภาษณ์ว่าผู้เรียนจะมีความชำนาญยิ่งขึ้น และหลานของเฉลิม สำราญ และ ร.อ.หลวงสุนทรสารสาสน์ จะให้เรียนนาฏศิลป์ในเวลาพิเศษนี้ด้วย ส่วนตนเองต้องเรียนเพิ่มเติมนอกเวลา เช่น คนตรี ขับร้อง และฝึกรำเงา โดยได้รับมอบหมายไปรับ-ส่งคุณหญิงเทศ นักกานูรักษ์ มาสอนเข้าเงาให้ที่โรงเรียน

9. วันเวลาเปิดทำการสอน

ตั้งแต่วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 15.30-18.30 น. วันละ 3 ชั่วโมง รวมเวลาเปิดทำการสอนสัปดาห์ละ 15 ชั่วโมง

10. การรับนักเรียนและการวัดผล

10.1 การรับนักเรียน รับนักเรียนหญิงที่จบประถมศึกษาปีที่ ๔ มีอายุอย่างต่ำ 12 ปี เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเฉลิมสาสน์ศึกษา และนักเรียนที่มาจากที่อื่น และรับนักเรียนได้ไม่เกินกว่า 1,115 คน

10.2 การวัดผล ศรีประภา (อริกโยธิน) อังศุเสรมณี และลัดดา (สบถกษ) พันธ์นอก ผู้แสดงนำและศิษย์เก่าผู้มีฝีมือ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า "...การวัดผลนาฏศิลป์อยู่ในการเรียนภาคบังคับ ผู้มีความสามารถจะมีหลักฐานการรับรองในการออกไปสุทธิและได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนโดยเจริญศรี ศาสตราวิไล เป็นผู้พิจารณาความประพฤติและมีฝีมือและเสนอชื่อให้แก่ เฉลิม สำราญ ซึ่งนักเรียนที่วัดผลว่ามีฝีมือได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนในขณะนั้น ได้แก่ ศรีประภา อริกโยธิน รานี จันทร์เพชร ดาราวดี ดวงดารา (เมตตา รุ่งรัตน์) สุดา ชันบาน มาลี สุขสวัสดิ์ ลัดดา สบถกษ"

11. อัตราค่าธรรมเนียมการเรียน

นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษาไม่เก็บค่าเล่าเรียน

นักเรียนที่มาจากที่อื่นเก็บค่าเล่าเรียน เดือนละ 100 บาท

ค่าบำรุงปีละ 100 บาท

เหตุผลในการปิดโรงเรียน

โรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ได้ดำเนินการโดยได้รับอนุญาตเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2500 และได้เปิดโรงเรียนเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2537 คุณหญิงบุญเลื่อน เครือตราฐ ประธานกรรมการเฉลิมศาสน์มูลนิธิ ได้ยื่นคำร้องขอเลิกกิจการด้วยเหตุผลที่ได้หยุดกิจการเป็นเวลานาน เนื่องจากไม่มีนักเรียนและไม่มีครูสอน และได้รับอนุญาตให้เลิกดำเนินการเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2537 (เลขที่ กร. 90/2537)

การย้ายสถานศึกษามาอยู่ที่ ซอยศูนย์วิจัย 7 (พ.ศ. 2506) มีปัจจัยหลายอย่างทำให้ต้องปิดกิจการ

1. การเดินทางไม่สะดวก มีรถเมล์เพียงสายเดียว (สาย 60) นักเรียนที่เรียนอยู่แต่เดิมก็ไม่เรียนอย่างต่อเนื่อง ส่วนเด็กที่เรียนอยู่มีบุคคลิกไม่คงาม คุณหญิงประภาพรรม วิจิตรวาทการ กรรมการผู้อุปถัมภ์มูลนิธิและที่ปรึกษาฝ่ายนาฏศิลป์ พิจารณาเด็กรุ่นใหม่เห็นว่ายังมีคุณภาพไม่เพียงพอที่จะนำออกแสดงได้ (เรียบ สมุทรแสง, สัมภาษณ์ 19 ตุลาคม 2539) ยูพิน คงสวัสดิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า มีรถรับ-ส่งมาถึงประตูน้ำเที่ยวสุดท้ายประมาณ 17.00 น. กลุ่มที่หัดละครต้องกลับรถเมล์เอง จึงทำให้ไม่สะดวกในการเดินทาง

2. เฉลิม สำราญ ได้ถึงแก่กรรม เมื่อ 17 เมษายน 2508

3. นวี บุณนาค ได้ลาออกในปี พ.ศ. 2519

4. เจริญศรี ศาสตร์วิไล ได้ลาออกเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2519 กิจการสอนละครในในเวลาพิเศษไม่มีผู้ดำเนินงาน มีแต่การสอนฟ้อนรำชุดเบ็ดเตล็ดในหลักสูตร โดยครูศิษย์เก่าโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา

ประวัติบุคคลสำคัญ

บุคคลสำคัญที่ได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด การเสียสละเพื่องานด้านนาฏศิลป์ให้มีความเจริญก้าวหน้า และได้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติมาในช่วงระยะหนึ่งจนเป็นที่รู้จักดังน่าจะได้กล่าวถึงบุคคลของโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ก่อตั้งโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ เฉลิม สำราญ

2. ครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์ประจำโรงเรียน
 - 2.1 ฉวี บุนนาค
 - 2.2 เจริญศรี ศาสตร์วิไล
3. นักแสดงที่ควรรู้จัก
 - 3.1 ยูพิน (ชาติพยัคฆ์) คงสวัสดิ์
 - 3.2 ศรีประภา (อริกโยธิน) อังศุเศรณี
 - 3.3 ลัดดา (สบฤกษ์) พนัสนอก
 - 3.4 คาราวดี ดวงดารา (เมตตา รุ่งรัตน์)

ผู้ก่อตั้งโรงเรียนเฉลิมสถานนาฏศิลป์

เฉลิม ตำราญ

ประวัติส่วนตัว

ร. อ. หลวงสุนทรสารสาสน์* (เฉลิมบรรณานุสรณ์, 2509) และคุณครูยูพิน คงสวัสดิ์ (หลานเฉลิม ตำราญ) ได้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

เกิด วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2452 ตรงกับวันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 5
ปีระกาเกิดที่ตลาด ตำบลบ้านขมิ้น หลังวัดระฆัง จังหวัดธนบุรี

บิดา นายवास ตำราญ (เป็นนักดนตรี)

มารดา นางแฉล้ม ตำราญ

สมรส เมื่อ พ.ศ. 2477 กับ ร. อ. หลวงสุนทรสารสาสน์ (พิน สุนทรภัก)

ประวัติการศึกษา

เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดพิษณุโลก มารดานำไป
ไว้ในวังหลวง อยู่กับพระองค์เจ้าภคคี** เพื่ออบรมกิริยามารยาทและขนบธรรมเนียม

* ร. อ. หลวงสุนทรสารสาสน์ (พิน สุนทรภัก) เก็บข้อความจากสามภรรยาแล้วผู้กันฟัง
คำบอกเล่านางแฉล้ม ตำราญ ผู้บังคับบัญชา ตลอดจนญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงของ เฉลิม ตำราญ

** พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภคคี พระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระ
พระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว และเจ้าจอมมารดากลอย ประสูติเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2398 และสิ้น
พระชนม์ในรัชกาลที่ 8 เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2483

พ.ศ. 2482 เรียนภาษาอังกฤษกับ ร. อ. หลวงสุนทรสารสาสน์ และกับ
เจ้าคุณวรวิทย์พิศาล (ศุข นิโลคม) เรียนคณิตศาสตร์กับวนิดา นิโลคม และสถานกวดวิชาตลอด
วิชาอื่นๆ เช่น ภาษาไทยและสังคมศึกษา ได้รับประกาศนียบัตรพิมพ์ดีดจากโรงเรียนเรมิ่งตัน
สามารถพิมพ์ดีดภาษาไทยได้นาทีละ 42 คำ พิมพ์ดีดภาษาอังกฤษได้นาทีละ 35 คำ

พ.ศ. 2487-2488 เรียนวิชาการบัญชีที่โรงเรียนสาธิตการบัญชี

พ.ศ. 2492 สอบชั้นประถมปีที่ 4 ได้

พ.ศ. 2492 สอบเทียบชั้นมัธยมปีที่ 3 ได้

พ.ศ. 2500 สอบชุดวิชาครูมูล ได้ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมูล

พ.ศ. 2504 สอบชุดวิชาครูประถม ได้ประกาศนียบัตรประโยคครูประถม

(ป.ป.) เรียนชวเลขภาษาไทย และสอบไล่เพื่อจะให้สำเร็จประกาศนียบัตรครูมัธยม (ป.ม.)
สอบได้ 3 ชุดวิชา (ชุดวิชาที่ 4 ได้ยื่นใบสมัครไว้แล้วแต่ป่วยจนไปสอบไม่ได้)

ความรู้พิเศษและประสบการณ์คือปะสาขาต่างๆ

จะเข้ อายุ 9 ขวบ เริ่มเรียนรู้ด้วยตนเองจากบิดา มีความสนใจจนบิดา
มารดาสร้างจะเข้ให้หัดคิด และส่งไปเรียนกับครูออก ครูจะเข้คนแรกที่กรมทหารจังหวัด
พิษณุโลก ระหว่างนั่งรอเวลาที่จะเข้าไปต่อเพลงกับครู 3-4 ชั่วโมง ก็จำเพลงได้และคิดได้
เมื่อกลับมาอยู่บ้านขมิ้น ได้เรียนจะเข้เพิ่มเติมกับครูดาบเจริญ โรหิตโยธิน และครูสังวาลย์
(ไม่ปรากฏหลักฐานนามสกุล) เมื่ออายุประมาณ 17 ปี ได้เข้าประกวดเป็นคนสุดท้ายแต่ขวจะเข้
เพลงกราวใน ที่วังบางขุนพรหม สมเด็จพระนครสวรรค์วรพินิต ได้โปรดชมว่า “อิเหนา
เก่งมาก” แล้วประทานกระเป๋าร่างแหให้เป็นรางวัล และเข้าเป็นสมาชิกของสโมสรสมาคมคณาจารย์
สมาคม คู่กันเคยกับนักดนตรีเอกหลายท่าน

จิม เรียนกับเลิศ รักกรรพ และพุ่ม นันทพล

ขับร้อง เรียนกับหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ท้วม ประสิทธิกุล
คุณหญิงจีน (ไชยพรรค) ศิลปบรรเลง และได้เป็นครูสอนวิชาขับร้องให้แก่โรงเรียนราชบุรี
วิทยาลัย เชียงสะพานเทพสุดา

นอกจากนี้ได้เรียนดนตรีอย่างอื่น เช่น ซอด้วง ซอดู้้ ไวโอลิน ขลุ่ย จิม กับครู
ดนตรีที่บ้านครูรายละปีสองปี มีความสามารถด้านจะเข้เป็นอย่างดี กรมประชาสัมพันธ์ยกย่องว่า
มีฝีมือเป็นเอกของวงเครื่องสาย นอกจากนี้ยังมีความสามารถบรรเลงปีพาทย์ได้อีก เช่น
ระนาดเอก ระนาดทุ้ม และฆ้องวง มีเพื่อนสนิทร่วมรุ่นเดียวกันคือ คุณหญิงเจริญใจ สุนทรวาทีน
และครูเลื่อน สุนทรวาทีน

ละคร เคยแสดงเป็นตัวนางเอก

การฝีมือ เคยเป็นครูสอนให้กับโรงเรียนราชบุรีวิทยาลัย เชียงสะพานเทเวศร์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2484 บรรจุเป็นข้าราชการพนักงานพิมพ์ดีด แผนกทะเบียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ซึ่งขณะนั้นคุณหญิงบุญเลื่อน เครือตราชู ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ 8 เมษายน พ.ศ. 2490 ร่วมกับ ร. อ. หลวงสุนทรสารศาสน์ (พื้น สุนทรภัก) ก่อตั้งโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา รับนักเรียนหญิงและนักเรียนชายตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 1-4 รับนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมปีที่ 1-6

18 ธันวาคม พ.ศ. 2493 เข้ารับหน้าที่เป็นเจ้าของ ผู้จัดการ และครูสอนวิชาสามัญ ตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมปีที่ 3

พ.ศ. 2500 ประธานกรรมการเฉลิมศาสนศึกษามูลนิธิ

16 กันยายน 2500 ปฏิบัติงานครูใหญ่ ผู้จัดการและเจ้าของโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ ประเภทศิลปศึกษา (ตามมาตรา 20)

10 ตุลาคม 2500 ขึ้นเรื่องขอเปิดโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์

30 สิงหาคม 2501 ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์

15 กรกฎาคม 2502 เปิดโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษาเวลาพิเศษกววิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ

20 ตุลาคม 2502 ขอเปิดรับนักเรียนชายเข้าชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษา

25 กุมภาพันธ์ 2503 เปิดโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา บางนา

17 มิถุนายน 2506 ขึ้นเรื่องขอย้ายเฉลิมศาสนศึกษามูลนิธิประตูน้ำ ไปเปิดสอนที่ซอยสุขุมวิทจ๊ับ 7 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่

เฉลิม สำราญ ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคมะเร็ง เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2508 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานเงินเพื่อทำบุญเป็นจำนวนเงิน 10,000 บาท คณะกรรมการมูลนิธิลงมติให้ใช้จ่ายเป็นค่าทำศพ 2,500 บาท ส่วนที่เหลือได้นำไปซื้อพันธบัตร เพื่อหาผลประโยชน์มาใช้เป็นการกุศลอุทิศให้เฉลิม สำราญ

อาจารย์สอนนาฏยศิลป์ประจำโรงเรียน

ฉวี บุนนาค

ประวัติส่วนตัว

(ฉวี บุนนาค, สัมภาษณ์โดย ประเทิน มหาจันทร์, 10 พฤศจิกายน 2520)	
เกิด	17 มิถุนายน 2440
บิดา	หลวงสุนทรภักดี
มารดา	นางทองสุข
ถึงแก่กรรม	พ.ศ. 2535 รวมอายุได้ 95 ปี

ประวัติการศึกษา

เมื่ออายุประมาณ 7 ปี มารดาได้นำไปถวายไว้กับพระองค์เจ้าวรวงศ์เธอเจ้าวรวงศ์เธอในวังหน้า ซึ่งเป็นพี่ของพระองค์เจ้าเม็ดยุทธ ในระหว่างที่อยู่ในวังได้ฝึกหัดทำรำต่างๆ มีเพลงช้า-เพลงเร็ว เป็นต้น ฝึกหัดอยู่ประมาณ 3 ปี จนอายุ 10 ปี มารดาได้ทูลลาออกจากวัง

มารดาได้นำไปฝากให้ฝึกหัดละครอยู่กับท่านเลื่อนฤทธิ ซึ่งเป็นมารดาของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ในระหว่างนี้ ฉวี บุนนาค ได้รับการฝึกหัดการขับร้อง การรำ และการแสดงละครอย่างจริงจัง จนเป็นผู้ที่มีความสามารถสูงคนหนึ่งในระยะนั้น โดยเหตุที่ฉวี บุนนาค มีความทรงจำดีเลิศ และมีไหวพริบในการเจรจา จึงได้รับฉายาจากท่านเลื่อนฤทธิว่า “ฉวี นกแก้ว” ในระยะที่อยู่กับท่านเลื่อนฤทธิ ฉวี บุนนาค ได้แสดงละครหลายเรื่อง เช่น เรื่อง อิเหนา ขุนช้างขุนแผน พระลอ เป็นต้น แต่เป็นตัวละครรุ่นเล็กที่มีชื่อเสียงที่สุด จนมีอายุ 14 ปี ท่านเลื่อนฤทธิได้เลิกกิจการละคร

ผลงานการแสดง

1. แสดงละครเรื่อง อานูหะชัน ถวายหน้าพระที่นั่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งท่านเลื่อนฤทธิเป็นผู้นำละครรุ่นเล็กและมีฉวี บุนนาค แสดงร่วมอยู่ด้วย
2. แสดงละครเรื่องสวรรค์เข้าหา แก้วกับบอ ให้กับคณะนาครบรรเทิง ถวายหน้าพระที่นั่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
3. แสดงละครรำ เรื่อง อิเหนา ขุนช้าง-ขุนแผน พระลอ อานูหะชัน

4. แสดงละครเรื่องหลายเรื่อง เช่น สูดสายป่าน อาหารรัศมี กลายเป็นอมมนุษย์ เหมาะทำควาเหลว นิ้วเพชร ช่อกุหลาบ กินน้ำได้ศอก รวยรัก เป็นต้น

การแสดงละครเรื่องนี้ จวี บุนนาค ได้แสดงเป็นครั้งแรกพร้อมกับคณะบรรเทิงสยาม ของ เขื่อน ศรีไกรวิน ที่ประตูนกยูง ท่าเตียน แสดงเป็นนางเอกร่วมกับแม่ผ่อง พระเอก-แม่แม่น จวี บุนนาคได้แสดงอยู่กับเขื่อน ศรีไกรวิน ที่ประตูนกยูงหลายเรื่อง ต่อมาเมื่อโรงละครปราโมทย์ เปลี่ยนเป็นโรงพัฒนาถ่ายเพื่อฉายภาพยนตร์ เขื่อน ศรีไกรวิน ได้นำคณะละครจากท่าเตียนมาแสดง ประกอบการฉายภาพยนตร์ ณ โรงหนังพัฒนาถ่าย ซึ่งจวี บุนนาค ก็ได้มาแสดงอยู่ด้วย

จวี บุนนาค เคยแสดงละครในคณะต่างๆ ที่มีชื่อเสียงแทบทุกคณะ เช่น คณะปริดาลัย คณะปราโมทย์ คณะนครบรรเทิง คณะเทพบรรเทิง คณะประไพพิศ คณะนิคมไทย เป็นต้น เคยแสดงร่วมกับนักแสดงละครที่มีชื่อเสียงในอดีตหลายคน เช่น หม่อมพร้อม แม่ เป็น แม่พริ้ง แม่ประสาน แม่บุนนาค แม่สินวล เป็นต้น

5. ได้รับเชิญให้เข้าไปอยู่วังมั่งคละของพระองค์เจ้าหญิงเฉลิมเขตมงคล ทำหน้าที่ฝึกหัดละครและการฟ้อนรำให้แก่นักแสดงรุ่นเยาว์

6. เป็นครูสอนนาฏศิลป์ให้แก่โรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา และโรงเรียนเฉลิมศาสนนาฏศิลป์ ในช่วง พ.ศ. 2494-2519

7. ได้แสดงละครการกุศลหลายเรื่อง เมื่อ พ.ศ. 2519 แสดงเรื่องกลับร้ายกลายเป็นดี ที่โรงละครแห่งชาติ โดยแสดงร่วมกับนักแสดงอาวุโสหลายท่าน

เจริญศรี ศาสตร์วิไล

เจริญศรี ศาสตร์วิไล (เจริญศรี ศาสตร์วิไล, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2540) มีข้อมูล ดังนี้

ประวัติส่วนตัว

เกิด	วันที่ 28 สิงหาคม 2459 ที่บ้านเลขที่ 318 เทเวศร์ กรุงเทพมหานคร
บิดา	หมื่นบรรเจิดปีเสนาะ (เทียม ศาสตร์วิไล)
มารดา	นางถนอม ศาสตร์วิไล
พี่น้อง	1. เจริญศรี ศาสตร์วิไล 2. อารีย์ ผลศิลป์ (ถึงแก่กรรม) 3. ประจวบ พรหมศร

4. ชนิด ศาสตร์วิไล (ถึงแก่กรรม)

สมรส เมื่อ พ.ศ. 2478 กับพันเอกหลวงวินิจเวชการ หลังจาก สงครามโลกครั้งที่ 2 สงบลง พันเอกหลวงวินิจเวชการเสียชีวิตด้วยโรคตับ เจริญศรี ศาสตร์วิไล จึงได้เปลี่ยนมาใช้นามสกุลเดิม

บุตร อารมณ์ (สงวนสุข) ฝาละนัค (มีบุตรที่ถึงแก่กรรมเมื่อเยาว์วัย 3 คน)

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2461-2469 เข้าศึกษาชั้นประถมปีที่ 1 และจบจากการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 3 ที่โรงเรียนสตรีโชติเวส

พ.ศ. 2470 บิดานำไปฝึกหัดรำละครกับเจ้าพระยาวรพงษ์พิพัฒน์ เสนาบดี กระทรวงวัง ท่านได้นำเจริญศรี ศาสตร์วิไล ไปถวายตัวเป็นละครข้าหลวงในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

พ.ศ. 2472 ฝึกหัดละครที่วังสวนกุหลาบ ด้วยเจ้าพระยาวรพงษ์พิพัฒน์ ได้ขอพระบรมราชานุญาตพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว นำละครไปฝึกหัดที่วังสวนกุหลาบ (ตำหนักไทย) เพราะขณะนั้น เจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวุธ กรมหลวงนครราชสีมา ได้เสด็จทิวคด จึงทำให้วังสวนกุหลาบว่างลง

พ.ศ. 2475-2477 ฝึกหัดละครในวังหลวง

พ.ศ. 2478 ลาออกจากความเป็นละครหลวง เพื่อสมรส

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2490 พระองค์เจ้าหญิงเฉลิมเขตมงคล มีรับสั่งให้ เจริญศรี ศาสตร์วิไลแสดงละครถวายในวันประสูติ (10 มีนาคม 2490) และได้เข้าร่วมในคณะละครของพระองค์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึง พ.ศ. 2492

พ.ศ. 2495-2519 สอนนาฏศิลป์ให้แก่โรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา (ฉวี บุนนาค เป็นผู้ชักชวน) เฉลิมศาสนานาฏศิลป์ และมีผลงานดังนี้

1. เป็นครูสอนขับร้องพ็อนรำ ระดับชั้นประถมปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และฝึกหัดระบำ รำ พ็อน และละคร ให้แก่นักเรียน
2. จัดการแสดงละครเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 4 บางขุนพรหม สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 สนามเป้า และสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ตลาดหมอชิต

3. จัดการแสดงละครทุกวันอาทิตย์แรกของเดือน ที่สถานีวิทยุ อ.ส. เวทีลีลาศสวนอัมพร ตั้งแต่เวลา 10.00-12.00 น.

4. จัดการแสดงรำถวายพระพร เนื่องในวันประสูติของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์

5. สอนครูโรงเรียนต่างๆ ของกรมสามัญศึกษา และข้าราชการกรมพลศึกษา เพื่อร่วมแสดงละครพันทางเรื่อง พระร่วง จัดแสดง ณ สถานีโทรทัศน์ ช่อง 5 เนื่องในวันวิสาขบูชา

6. สอนละครเรื่อง สาวีตรี ให้แก่โรงเรียนสตรีศรีอยุธยา เพื่อจัดแสดงในงานศิลปหัตถกรรม ซึ่งจัดแสดง ณ โรงเรียนสวนกุหลาบ

7. จัดการแสดงระบำชุดต่างๆ แสดงในงานเทศกาลปี ณ สวนลุมพินี เป็นประจำทุกปี

พ.ศ. 2519-2539 ได้รับเชิญเป็นวิทยากรด้านนาฏศิลป์ อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

การเรียนนาฏศิลป์ได้รับการศึกษาจากคุณครูหลายท่าน ดังนี้

1. เมื่อขณะศึกษาอยู่ที่บ้านเจ้าพระยารวมพงษ์พิพัฒน์ มีครูผู้สอนคือ

- 1.1 พระยานัฏกานูรักษ์
- 1.2 คุณหญิงเทศ นัฏกานูรักษ์
- 1.3 ครูแปลก
- 1.4 ครูอึ้ง
- 1.5 หม่อมต่วน ภัทรนาวิก
- 1.6 ลิ่นจี จารุจรม
- 1.7 เจ้าจอมมารดาสาย
- 1.8 เจ้าจอมละม้าย

2. เมื่อร่วมคณะละครของพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเฉลิมเขตมงคล มีครูผู้สอนคือ

- 2.1 คุณหญิงเทศ นัฏกานูรักษ์
- 2.2 ลิ่นจี จารุจรม
- 2.3 ผัน โมรากุล
- 2.4 นวี นูนนาค

2.5 ลมุล ชมะคุปต์

ผลงานการแสดงนาฏศิลป์

เจริญศรี ศาสตร์วิไล มีผลงานการแสดงนาฏศิลป์ที่เผยแพร่ในสมัยรัชกาลที่ 7 ซึ่งรวบรวมได้ ดังนี้

ตารางที่ 12 ผลงานการแสดงนาฏศิลป์ ของ เจริญศรี ศาสตร์วิไล

ผลงานการแสดง	สถานที่
1. ระบายดอกไม้เงิน-ทอง เข้าขบวนแห่	หน้าลานพระที่นั่งอนันตสมาคม งานสมโภชพระเศวตคชเชษฐ์ดิถี ในรัชกาลที่ 7
2. แสดงเรื่องอิเหนา ตอน ชมดง เป็น กิดาหยัน	
3. ระบายสีบท	ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน
4. ระบายดาวดั่งสี และละครดึกดำบรรพ์ เรื่อง สังข์ทอง	ณ วังสมเด็จฯ เจ้าฟ้ากรมพระยา- นริศรานุวัดติวงศ์
5. ละครในเรื่องอิเหนา ตอน ศึกกระหมั่งกุหนิง เป็นระดูปาหยัง (น้องระดูกระหมั่งกุหนิง)	ณ สวนศิवालย์ ในพระบรมมหา- ราชวัง งานวันขึ้นปีใหม่ 1 เมษายน
6. ละครดึกดำบรรพ์ เรื่อง สังข์ทอง	ณ พระที่นั่งไกลกังวล หัวหิน งานฉลองพระที่นั่งไกลกังวล

ผลงานการแสดง	สถานที่
7. ละครในเรื่องอิเหนา ตอน สีกษี เป็นกิดาหยัน -เชิดหนัง	ณ วังบางขุนพรหม งานสีปี่มะเส็งฉลองวันประสูติ พระราชโอรสและพระราชธิดา ในรัชกาลที่ 5 มีพระนาม ดังนี้ 1. กรมพระนครสวรรค์วรพินิต 2. กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน 3. พระองค์เจ้าพิสมัยพิมลสัคย์ 4. พระองค์เจ้าศศิธรพงษ์ประไพ
8. ละครเรื่องพระเกียรติรถ เป็นเสนา	ณ วังบ้านดอกไม้ งานฉลองวันพระราชทานสมรส ของ ของพระกำแพงเพชรอัครโยธิน กับ พระองค์เจ้าประภาวสตันฉมล
9. รำถวายพระพร	ณ สวนมิสกวัน งานเฉลิมพระชนม์พรรษาสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรม- ราชินีนาถ
10. รำอวยพร	ณ สวนมิสกวัน งานฉลองยศเจ้าคุณพระประยูรวงศ์
11. ละครในเรื่องอิเหนา ตอน สีกษีกระหมัง- กูหนิง เป็น กิดาหยัน	ณ บรมมหาราชวัง งานฉลองพระนคร 150 ปี

ผลงานการแสดง	สถานที่
12. ระเบิดดาวดิงส์ และเพื่อนม่านม้ายี่สิบห้า	ณ โรงหนังเฉลิมกรุง งานฉลองโรงหนังเฉลิมกรุง

นอกจากผลงานการแสดงนาฏศิลป์ที่กล่าวมาแล้วนี้ ยังมีผลงานการแสดงนาฏศิลป์ของคณะนาฏ ซึ่งเป็นคณะของพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเฉลิมเขตบรมงคลซึ่งรวบรวมผลงานต่าง ๆ ได้ ดังนี้

เรื่อง	ตอน	ตัวละครที่แสดง
1. รามสูร-เมขลา		พระอรชุน (ฉลองโรงภาพยนตร์ศรีกรุง)
2. โขน รามเกียรติ์	กำเนิดพระขันธกุมาร	พระอิศวร
3. ละครใน - อิเหนา	ตั้งแต่อิเหนาเผาขยที่เมืองหมันหยา จนถึงแต่งงานพระมเหสีทั้ง 5	อิเหนา
4. ละครรำ		
- ศกุนตลา		ท้าวทวยขันต์
- พระร่วง		พระร่วง
- พระชศเกตุ		พระชศเกตุ
- พญาราชวังสัน		พญาราชวังสัน
บทพระราชนิพนธ์ของ พระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว		

เรื่อง	ตอน	ตัวละครที่แสดง
5. ละครศึกคำบรรพ์ - อิเหนา - สังข์ศิลป์ชัย - สังข์ทอง - คาวี	ฆมคงและไหว้พระ	อิเหนา (งานฉลองหอ ประชุมจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย สังข์ศิลป์ชัย สังข์ทอง คาวี
6. ละครพันทาง - อิเหนาและรุ่งฟ้าคอยสิงห์ - พระล่อ - เงาะป่า - อาบู่หะซัน - ราชาธิราช - พระราชาธิคาพระร่วง	แสดงทั้งเรื่อง แสดงทั้งเรื่อง แสดงทั้งเรื่อง สมิงพระรามอาสาและ ล่องพระทัย กระทำสัตย์	พระเอก (แสดงในวัน ประสูติทุกปี และแสดง เรื่องอิเหนาในงานฉลองหอ ประชุมโรงเรียนวชิราวุธ) พระล่อ ฆมพลา พระเจ้ากาหลิบ สมิงพระรามตัวรบ พระเจ้าราชาธิราช (งานวันประสูติพระองค์ เจ้าเฉลิมพลทิมมพร) สมิงนครอินทร์ พระร่วง (งานฉลองพระชนม์มา วยครบ 60 พรรษา ของ พระองค์เจ้าเฉลิมเขต มงคล)

เรื่อง	ตอน	ตัวละครที่แสดง
7. ละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน	พลายแก้วเข้าไร่ฝ้ายนางพิม พลายแก้วบวชเณร แต่งงานนางพิม ศึกเชิงใหม่ ขุนแผนฆ่าห้องบัวคลี ลักนางวันทองหนี	พลายแก้ว พลายแก้ว พลายแก้ว ขุนแผน ขุนแผน ขุนแผน

ปัจจุบันเจริญศรี ศาสตรวิไล อยู่ที่เลขที่ 119 หมู่ 1 บ้านกกค้อ ตำบลนากลาง
อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู 39170

นักแสดงที่ควรรู้จัก

นักแสดงของโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ที่ควรรู้จัก ซึ่งเป็นบุคคลที่มีฝีมือและความ
สามารถด้านการแสดง เผยแพร่ผลงานนาฏศิลป์จนเป็นที่รู้จัก จากการสัมภาษณ์เจริญศรี ศาสตร
วิไล และสมบุญ สุธงสวน ได้กล่าวถึง ยูพิน ขาทิพย์ ศรีประภา อธิกโยธิน ลี ศบ
ฤกษ์ และคาราวดี ดวงคารา (เมตตา รุ่งรัตน์)

ยูพิน (ขาทิพย์) คงสวัสดิ์

ยูพิน (ขาทิพย์) คงสวัสดิ์ (ยูพิน คงสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2540) เป็นหลาน
ของเฉลิม สำราญ นักเรียนโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษาและโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ มีผล
งานการแสดงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495-2507

ประวัติชีวิต

ยูพิน คงสวัสดิ์ เกิดเมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2486 กรุงเทพมหานคร
บิดาชื่อเสริม คงสวัสดิ์ มารดาชื่อชื่น คงสวัสดิ์ เมื่ออายุ 22 ปี ในปี พ.ศ. 2508 ได้สมรส
กับนายชอบ คงสวัสดิ์ มีบุตร 4 คน ชาย 3 คน หญิง 1 คน และเมื่อ พ.ศ. 2527 ได้ลาออก
จากราชการเพื่อประกอบธุรกิจส่วนตัวตั้งสำนักงานทนายความและบัญชี

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2492-2495 จบการศึกษาโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 พ.ศ. 2493-2501 จบการศึกษาโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา ชั้นมัธยมปีที่ 6
 พ.ศ. 2502-2503 จบการศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดม ชั้นมัธยมปีที่ 8
 พ.ศ. 2508 จบประกาศนียบัตรพิเศษการศึกษาชั้นต้น (พ.ก.ศ.)
 พ.ศ. 2519 จบประกาศนียบัตรพิเศษมัธยม (พ.ม.)

ขณะศึกษาที่โรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษาและโรงเรียนเฉลิมศาสนานฤศิลป์ ได้รับการฝึกฝนจากคุณครูหลายท่าน ดังนี้

1. ด้านนาฏศิลป์จาก ฉวี บุนนาค เจริญศรี ศาสตราจารย์ไฉ ซึ่งเป็นครูประจำโรงเรียนสอนในเวลาและสอนในเวลาพิเศษ และมีครูพิเศษ ดังนี้

- 1.1 หม่อมหลวงสุลาลีวัลย์ สุวรรณทัต สอนฟ้อนแพน
 - 1.2 ทองช้อย เครือวัลย์ จากโรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย สอนเพลงช้า-เพลงเร็ว และพม่ารำขวาน
 - 1.3 คุณหญิงเทศ นักกานูรักษ์ สอนเข้าเงาะ (เชิญมาสอนที่โรงเรียน)
 - 1.4 ผัน โมรากุล สอนพระสุรณ (เรียนที่วังอัศวิน)
 - 1.5 ลมุล ชมะคุปต์ สอนพระสุรณ (เรียนที่วังอัศวิน)
 - 1.6 อร่าม อินทรนัญ สอนยักษ์ (เชิญมาสอนที่โรงเรียน)
 - 1.7 นาค เทพหัสดินทร์ ฌอนอยุธยา สอนกระบี่กระบอง ดาบสายมือไหว้क्रमวย (เรียนที่บ้านอาจารย์นาค)
2. ด้านดนตรีและขับร้อง
- 2.1 ซอด้วง จากคุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง และ ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์
 - 2.2 จิม จะเข้ และขับร้อง จากเฉลิม ตำราญ

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2506 โรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา(ประตู่) เป็นครูประจำชั้น ม.1 และสอนวิชาภาษาอังกฤษ
- พ.ศ. 2507-2508 โรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา(บางนา) เป็นครูประจำชั้น ม.1 และสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
- พ.ศ. 2510 โรงเรียนเมืองนครราชสีมา (เข้ารับราชการ 15 มกราคม 2510) สอนวิชาสังคมศึกษาและวิชาขับร้อง

พ.ศ. 2511-2513 โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช ช่วยทำงานที่แผนกศึกษาธิการจังหวัด เจ้าหน้าที่ทะเบียน

การทำงานจะย้ายไปสอนโรงเรียนละ 3 ปี เนื่องจากต้องย้ายติดตามสามีซึ่งเป็นผู้พิพากษา

พ.ศ. 2514-2516 โรงเรียนถนนสละชีพ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สอนวิชาคณิตศาสตร์

พ.ศ. 2517-2519 โรงเรียนวัดคูยาง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร สอนวิชาคณิตศาสตร์

พ.ศ. 2520-2527 โรงเรียนวัดหนัง บางขุนเทียน กรุงเทพฯ สอนวิชาคณิตศาสตร์

พ.ศ. 2527-ปัจจุบัน ประกอบอาชีพส่วนตัว เปิดสำนักงานทนายความและบัญชี พร้อมทั้งตั้งบริษัทธนบุรีคงสวัสดิ์ ทำหน้าที่ผู้จัดการฝ่ายการเงิน

ผลงานการแสดงนาฏศิลป์

ผลงานการแสดงนาฏศิลป์ขณะเป็นนักเรียนโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา โรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ และขณะเป็นครูสอนโรงเรียนเฉลิมศาสน มีดังนี้

1. กิจกรรมการแสดงระบำ รำ ฟ้อน เช่น รำแม่บท รำโคม พม่าราชวาน ระบำดอกบัว รำทะเลหมอก ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเงี้ยว ระบำดาวดึงส์ ระบำเทพบรรเทิง ระบำข่องหงิด นุชฉายพราหมณ์ นุชฉายเบญจกาย นุชฉายสะเนา ราชวายุ พระพร เป็นต้น

2. กิจกรรมการแสดงละคร

2.1 ละครชาตรี เรื่อง มโนราห์

2.2 ละครนอก เรื่อง คาวี สังข์ทอง อุนรุท

2.3 ละครใน เรื่องอิเหนา

2.4 ละครดึกดำบรรพ์ เรื่อง สังข์ศิลป์ชัย

2.5 ละครพันทาง เรื่อง สิทธิธนู ราชาราช พระลอ พระอภัยมณี

มหาชนก ขอดรามัญ

2.6 ละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน

2.7 ละครร้อง เรื่อง ไฟสวาท

2.8 ละครหลวงวิจิตร ฯ เรื่อง พระราชธิดาพระร่วง

ผลจากการเรียนนาฏศิลป์

การเรียนนาฏศิลป์และมีผลงานการแสดงได้นำไปใช้ในกิจการต่างๆ เช่น

1. สอนพิเศษให้แก่ มัสยา เครือตราชู ชลชรีนิพรรณ ปทุมานนท์
ถูกสาวคุณหญิงกรองแก้ว ปทุมานนท์ (สอนเจ้าเงาะ) และสอนรำไทยให้แก่บุคคลต่างๆ ที่
เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ
2. เป็นวิทยากรให้แก่สมาชิกร อ.ศ.ร. (อบรมการศึกษานาฏศิลป์ภาคฤดูร้อน)
3. เป็นวิทยากรให้กับคณะครูโรงเรียนเมืองนราธิวาส เพื่อนำนาฏศิลป์ไทย
ไปเผยแพร่ที่ประเทศมาเลเซีย

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

58 หมู่ 12 ถนนตลิ่งชัน บางบัวทอง แขวงฉิมพลี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ
10170

ศรีประภา (อริกโยธิน) อังสุเศรษฐี

ศรีประภา (อริกโยธิน) อังสุเศรษฐี (ศรีประภา อังสุเศรษฐี, สัมภาษณ์, 14 มิถุนายน
2540) นักเรียนโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา และโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ มีผลงานการแสดง
ตั้งแต่ พ.ศ. 2492-2502

ประวัติชีวิต

ศรีประภา อังสุเศรษฐี เกิดเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2485 กรุงเทพมหานคร
บิดาชื่อ น.อ. หลวงอริกโยธิน มารดาชื่ออุบะ อริกโยธิน มีบุตร 4 คน ชาย 2 คน หญิง
2 คน และเมื่อ พ.ศ. 2539 ได้ลาออกจากราชการเพื่อดำเนินกิจการโรงเรียนอนุบาลเยาวชนนคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2492-2494	จบการศึกษาโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา ชั้นประถมปีที่ 4
พ.ศ. 2495-2499	จบการศึกษาโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา ชั้นมัธยมปีที่ 6
พ.ศ. 2507	จบประกาศนียบัตรพิเศษมัธยม (พ.ม.)
พ.ศ. 2527-2529	จบการศึกษาจากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา ระดับครุศาสตร์ บัณฑิต วิชาเอกนาฏศิลป์

ขณะศึกษาที่โรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา และโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ ได้
รับการฝึกฝนจากคุณครูหลายท่าน ดังนี้

1. ด้านนาฏศิลป์ จากฉวี นุนนาค เจริญศรี ศาสตร์วิไล ซึ่งเป็นครู
ประจำโรงเรียนสอนในเวลาและในเวลาพิเศษ และมีครูพิเศษ ดังนี้

- 1.1 ทองย้อย เครือวัลย์
- 1.2 คุณหญิงเทศ นฎกานุรักษ์
- 1.3 ผัน โมรากุล
- 1.4 ลมุล ชมะกุลย์
- 1.5 อร่าม อินทรนัญ
- 1.6 นาค เทพหัสดินทร์ ณ อยุธยา

2. ด้านดนตรีและขับร้อง

- 2.1 ระนาด จากพริ้ง ดนตรีรส
- 2.2 ขับร้อง จาก เฉลิม ตำราญ เลื่อน สุนทรวาทีน

และคุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2500-2504 โรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา (ประธาน)
- พ.ศ. 2505-2508 โรงเรียนวุฒิวิทยา (ปัจจุบันเลิกกิจการและสถาปนาโรงเรียน
ได้สร้างเป็นโรงพยาบาลพญาไท)
- พ.ศ. 2509-2515 โรงเรียนสหกิจวิทยา อ.เมือง จ.ลพบุรี
- พ.ศ. 2517-2539 โรงเรียนวัดแก้วแจ่มฟ้า สีพระยา กรุงเทพฯ
- พ.ศ. 2539-ปัจจุบัน ประกอบอาชีพส่วนตัว เปิดโรงเรียนอนุบาลเขาวนูดรณน
หลักสี่ กรุงเทพฯ

ผลงานการแสดงนาฏศิลป์

ผลงานการแสดงนาฏศิลป์ ขณะเป็นนักเรียนโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา
โรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ และขณะเป็นครูสอนโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา มีดังนี้

1. กิจกรรมการแสดง ระบุว่า รำ ฟ้อน เช่น รำแม่บท รำพม่ารำหวาน
ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเงี้ยว ฟ้อนแพน ระบุว่าควดิงส์ ระบุว่าองค์หงิด ระบุว่าพรหมศาสตร์
ระบุว่าเทพบรรเทิง ระบุว่าขพราหมณ์ ระบุว่าเหนาฉายกริช ระบุว่าฉัตร ระบุว่าวษพระพร เป็นต้น

2. กิจกรรมการแสดงละคร

- 2.1 ละครชาตรี เรื่อง มโนห์รา
- 2.2 ละครนอก เรื่อง คาวี อุณรุท สังข์ทอง มณีพิชัย
- 2.3 ละครใน เรื่อง รามเกียรติ์ อิเหนา
- 2.4 ละครดึกดำบรรพ์ เรื่อง สังข์ศิลป์ชัย
- 2.5 ละครพันทาง เรื่อง สิทธิชนู ราชธิดา พระลอ
- 2.6 ละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง - ขุนแผน
- 2.7 ละครหลวงวิจิตรวาทการ เรื่อง พระราชนิพนธ์พระร่วง

พระอภัยมณี

ผลจากการเรียนนาฏศิลป์

1. ได้ถูกชักชวนเข้าร่วมการแสดงกับคณะพลาขมวงศ สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม
2. ได้ถูกชักชวนและเข้าร่วมการแสดงกับศาลานรสิงห์ ห้องอาหารทิพย์ปรีชา โรงแรมค็อกกาดโร (รามากาเด็น) โรงแรมอินทรา เป็นต้น
3. เป็นผู้ให้การอบรมครูนาฏศิลป์เขตบางรัก กรุงเทพฯ
4. เปิดสอนนาฏศิลป์ในเวลาพิเศษ ของโรงเรียนอนุบาลเขาวนูด

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

129 หมู่ที่ 1 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210

ลัดดา (สบถุษ์) พันธ์นอก

ลัดดา (สบถุษ์) พันธ์นอก (ลัดดา พันธ์นอก, สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2540) เป็นนักแสดงของโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา และโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ มีผลงานการแสดงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2494-2502

ประวัติชีวิต

ลัดดา พันธ์นอก เกิดเมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2480 กรุงเทพมหานคร บิดาชื่อนม สบถุษ์ มารดาชื่อนัน สบถุษ์ เมื่ออายุได้ 23 ปีได้สมรสกับนายวิวัฒน์

พนัสนอก มีบุตร 2 คน ชาย 1 คน หญิง 1 คน ปัจจุบันรับราชการที่สถาบันราชภัฏสกลนคร
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2492-2493	จบการศึกษาโรงเรียนวัดเทพากร บางพลัด กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2494-2495	จบการศึกษาโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
พ.ศ. 2496-2502	จบการศึกษาโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
พ.ศ. 2509	จบประกาศนียบัตรพิเศษมัธยม (พ.ม.)
พ.ศ. 2525	จบการศึกษาวิทยาลัยครูสวนสุนันทา ระดับครุศาสตร์บัณฑิต

วิชาเอกนาฏศิลป์

ขณะศึกษาที่โรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา และโรงเรียนเฉลิมศาสนนาฏศิลป์ได้รับการฝึกฝนจากคุณครูหลายท่าน ดังนี้

1. ด้านนาฏศิลป์ จาก ฉวี นูนนาค เจริญศรี ศาสตราจารย์วิไล และ ลอยวิเศษประสิทธิ์ ซึ่งเป็นครูประจำโรงเรียนสอนในเวลาพิเศษและมีครูพิเศษ ดังนี้

- 1.1 ทองช้อย เกรียววัลย์
- 1.2 คุณหญิงเทศ นัฏกานุรักษ์
- 1.3 พัน โมรากุล
- 1.4 ลมุล ชมะคุปต์
- 1.5 อร่าม อินทรนัญ
- 1.6 นาค เทพหัสดินทร์ ณ อยุธยา

2. ด้านดนตรีและขับร้อง

- 2.1 ด้านดนตรี จากพริ่ง ดนตรีรส
- 2.2 ขับร้อง จาก เฉลิม ลำราญ เจริญศรี ศาสตราจารย์วิไล เลื่อน สุนทรวาทีน

และคุณหญิงจีน ศิลปบรรเลง

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2504-2505	โรงเรียนอินทศึกษา ถนนราชดำริ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2505-2508	โรงเรียนสกลวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2510-2511	โรงเรียนจารุพัฒนานุกูล วงเวียนใหญ่ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2511-2519	โรงเรียนเซนโยเซฟ ท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

พ.ศ. 2519-2527 โรงเรียนสว่างศึกษา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2527-ปัจจุบัน สถาบันราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ผลงานการแสดงนาฏศิลป์

ผลงานการแสดงนาฏศิลป์ขณะเป็นนักเรียนโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา
โรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ และขณะเป็นครูสอนที่โรงเรียนอินทศึกษา ได้รับคัดเลือกให้
แสดงรำเบิกโรง รำสลักฉากเป็นสำคัญและแสดงละครซึ่งมีกิจกรรมการแสดงดังนี้

1. กิจกรรมการแสดงระบำ รำ ฟ้อน

1.1 ระบำประเภทนาฏศิลป์สากล เช่น ระบำสองหน้า ระบำรำมะนา
ระบำลีฟ้า ระบำนางไม้ ระบำซอกกิ่ง ระบำตีฆ้อง เป็นต้น ซึ่งระบำดังกล่าวนี้ใช้ในการแสดง
สลักฉากบ่อยครั้งและแสดงในโอกาสต่างๆ โดย ฉลวย วิเศษประสิทธิ์ เป็นผู้สอน

1.2 ระบำ รำ ฟ้อน ด้านนาฏศิลป์ไทย เช่น รำแม่บท รำสีนวล
รำวรเชษฐ์ ฟ้อนเทียน ฟ้อนเงี้ยว ฟ้อนแพน ฟ้อนรัก ระบำอศวิลีลา ระบำดาวดึงส์ ระบำ
กฤดาภินิหาร ระบำข่องหงิด ระบำพรหมมาสเตอร์ นุชฉา ขดอกไม้เงินทอง รจนาเลื่องมาลัย รำ
มโนห์ราภูเขาชัย เมขลา-รามสูร เป็นต้น

2. กิจกรรมการแสดงละคร

2.1 ละครชาตรี เรื่อง มโนราห์

2.2 ละครนอก เรื่อง คาวี พระอภัยมณี สังข์ทอง พระสุธนมโนราห์

2.3 ละครใน เรื่อง อิเหนา

2.4 ละครศึกคำบรรพ์ เรื่อง สังข์ศิลป์ชัย

2.5 ละครพันทาง เรื่อง สิทธิชนู ราชาริธา พระลอ

พระอภัยมณี มหาชนก

2.6 ละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน

ผลจากการเรียนนาฏศิลป์

1. ได้ถูกชักชวนและเข้าร่วมการแสดงกับคณะพลาขมมงคล สถานีโทรทัศน์ช่อง 4
บางขุนพรหม และเข้าร่วมการแสดงกับศาลานรสิงห์ ห้องอาหารทิพย์ปรีชาโรงแรมค็อกกาเคโร
(รามากาเดน) โรงแรมอินทรา เป็นต้น

2. เป็นครูสอนนาฏศิลป์ตั้งแต่ พ.ศ. 2504-ปัจจุบัน

3. เป็นผู้ให้การอบรมสมาชิก อ.ศ.ร. (อบรมการศึกษานาฏศิลป์ภาคฤดูร้อน) และวิทยาการจังหวัดสกลนคร นครสวรรค์ นครพนม มุกดาหาร และภูเก็ต

4. วิทยาการและผู้สอนภาษาไทย วัฒนธรรมไทย ดนตรีและนาฏศิลป์ไทย ณ Yangzhou Teachers Training School และ Music Department in Teachers Colleg of Yangahou University, Jiangse, China

5. เป็นผู้ออกข้อสอบ สอบสัมภาษณ์ ในการสอบบรรจุข้าราชการครู-กรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร สอบบรรจุข้าราชการครูเทศบาลจังหวัดนครพนม

6. หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์และเลขานุการศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสกลนคร ได้เผยแพร่การแสดงศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย นครปฐม สงขลา ภูเก็ต สระบุรี นครราชสีมา อุบลราชธานี อุรธานี สุรินทร์ สกลนคร นครพนม มุกดาหาร หนองคาย ฯลฯ และได้เผยแพร่การแสดงยังต่างประเทศ ได้แก่ ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ ฝรั่งเศส อังกฤษ จีน

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

680/11 ม.11 ถนนนิตโย ตำบลชาติเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
ภาควิชานาฏศิลป์ สถาบันราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ดาราวดี ดวงดารา (เมตตา รุ่งรัตน์)

ดาราวดี ดวงดารา (ดาราวดี ดวงดารา, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2539) นักเรียนโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา และโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ มีผลงานการแสดงตั้งแต่ พ.ศ. 2496-2501

ประวัติชีวิต

ดาราวดี ดวงดารา เกิดเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2485 กรุงเทพมหานคร บิดาชื่อนูญส่ง ดวงดารา มารดาชื่อนวี ดวงดารา มีผลงานการแสดงศิลปะหลายแขนง กล่าวคือ การแสดงละครรำ ละครร้อง ละครเวที ภาพยนตร์และการแสดงละครโทรทัศน์ ได้รับความนิยมาจนถึงปัจจุบันนี้ และได้รับพระราชทานรางวัลตุ๊กตาทองจากการแสดงภาพยนตร์เรื่องแรก คือ วิทยุวิทยุคนอง เมื่อ พ.ศ. 2506

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2496-2501 จบการศึกษาโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 ขณะศึกษาที่โรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษาและโรงเรียนเฉลิมศาสนนาฏศิลป์ได้รับการ
 ฝึกฝนจากคุณครูหลายท่าน ดังนี้

1. ด้านนาฏศิลป์ จาก ฉวี บุนนาค เจริญศรี ศาสตราจารย์ไว ซึ่งเป็นครูประจำ
 สอนในเวลา ในเวลาพิเศษ และมีครูพิเศษ ดังนี้

1.1 คุณหญิงเทศ นัฏกานุรักษ์

1.2 ผัน โมรากุล

1.3 ลมุล ชมะคุปต์

1.4 นาค เทพหัสดินทร์ ฌอชุชยา

2. ด้านดนตรีและขับร้อง

2.1 ด้านดนตรี จาก พริง ดนตรีรส

2.2 ขับร้อง จาก เฉลิม ลำราญู เจริญศรี ศาสตราจารย์ไว เลื่อน สุนทรวาทีน
 และคุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2502 โรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา (ประธาน)

พ.ศ. 2502-ปัจจุบัน เป็นนักแสดง

ผลงานการแสดงนาฏศิลป์

ผลงานการแสดงนาฏศิลป์ขณะเป็นนักเรียนโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษา และ
 โรงเรียนเฉลิมศาสนนาฏศิลป์ มีกิจกรรมการแสดงต่างๆ เช่น

1. กิจกรรมการแสดงระบำ รำ ฟ้อน เช่น รำแม่บท รำสีนวล รำวเรชฐ์
 ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ฟ้อนเงี้ยว ฟ้อนแพน ฟ้อนรัก ฟ้อนม่านมงคล ระบำอศวลีลา ระบำ
 ดาวดึงส์ ระบำกฤดาภินิหาร ระบำข่องหงิด ระบำพรหมมาสเตอร์ รำถวายพระพร เป็นต้น

2. กิจกรรมการแสดงละคร

2.1 ละครนอก เรื่อง คาวี สังข์ทอง

2.2 ละครใน เรื่อง อิเหนา

2.3 ละครดึกดำบรรพ์ เรื่อง สังข์ศิลป์ชัย

2.4 ละครพันทาง เรื่อง สิทธิธนู ราชาริราช พระลอ พระอภัยมณี

2.5 ละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน

2.6 ละครหลวงวิจิตรฯ เรื่อง พระราชาธิราชระว่ง

ผลจากการเรียนนาฏศิลป์

1. ชาลี อินทรวิจิตร ศรินทร์ ศิริวรรณ ได้ชักชวนไปแสดงภาพยนตร์ และได้ตั้งชื่อใหม่เพื่อให้จำง่าย

2. นานาฏศิลป์ไทยไปใช้ในการแสดงประกอบเรื่อง ไร่ข้าว และประยุกต์ใช้ในการแสดงต่างๆ กับภาพยนตร์ทุกค่าย มีผลงานการแสดงมากกว่า 500 เรื่อง และมีผลงานการแสดงโทรทัศน์มากกว่า 1,000 เรื่อง กับคณะกันตนา คาราวีดีไอ และทุกคณะ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

44 หมู่บ้านสวนตนิเวศ ถนนลาดพร้าว 115 กรุงเทพฯ 10340

งานด้านนาฏศิลป์

การเผยแพร่กิจกรรมการแสดงของโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ จากการสัมภาษณ์เรียบมสมุทรแสง ได้ปรากฏหลักฐานการใช้ชื่อเผยแพร่ในการแสดงว่า “เฉลิมศาสน์นาฏศิลป์” และยุพิน กงสวัสดิ์ ศรีประภา อังศุเศรณี ลัดดา พันสนอก คาราวดี ดวงดารา และ สมบูรณ์ สุขสงวน ได้กล่าวถึงงานด้านนาฏศิลป์ไว้ ดังนี้

การไหว้ครู

การดำเนินงาน

บทประพันธ์

ชุดการแสดง

เครื่องแต่งกาย

ผลงานการแสดงละครของโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์

การไหว้ครู

เฉลิม สำราญ เมื่อตั้งวงเครื่องสายได้สำเร็จจึงได้นำคณะนักเรียนผู้เล่นดนตรีเข้าร่วมพิธีไหว้ครูที่บ้านบาตรกับหลวงประดิษฐ์ไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) และเมื่อการเรียนการสอนนาฏศิลป์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจึงได้จัดพิธีไหว้ครูประจำปีที่โรงเรียนเฉลิมศาสน์ศึกษา โดยเชิญคุณหญิงเทศ

นัฏกานุรักษ์ มาเป็นผู้ประกอบพิธีไหว้ครูครอบให้แก่นักเรียนเป็นคนแรก ต่อมาได้เชิญคุณครู หลวงวิลาศวงงาม และคุณครูอาคม สายาคม มาประกอบพิธี

การดำเนินงาน

การดำเนินงาน เฉลิม สำราญ ได้สนับสนุนให้มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์เพิ่มจาก หลักสูตรที่กำหนด โดยให้สอนในชั่วโมงเรียนวิชาพลศึกษาทั้งยังได้เปิดสอนในเวลาพิเศษและการจัดแสดงนาฏศิลป์ ซึ่งต้องสรรหาบุคลากรหลายฝ่ายมาปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ ดังนี้

1. ม.ล.สุทาลีวัลย์ สุวรรณทัต เป็นครูพิเศษสอนนาฏศิลป์และจัดการแสดง ชุดเบ็ดเตล็ด
2. ทองช้อย เกรือวัลย์ จากโรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย เป็นครูพิเศษสอนนาฏศิลป์ชุดเบ็ดเตล็ด
3. ฉวี นูนนาค และเจริญศรี ศาสตร์วิไล เป็นอาจารย์ประจำสอนนาฏศิลป์ และศิษย์เก่าผู้มีฝีมือทางนาฏศิลป์บรรจุเป็นครูประจำ
4. เลื่อน สุนทรวาทิน พรรณี ศรีจำรัส สอนขับร้องและร้องเพลงประกอบการแสดงร่วมกับเฉลิม สำราญ ฉวี นูนนาค เจริญศรี ศาสตร์วิไล พุыр สีนประมวญ และนักเรียนที่มีความสามารถเป็นกำลังสำคัญ คือ ประไพศรี สุนทรภัก (หลาน ร.อ. สุนทร-สารสาสน์)
5. หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นผู้วางรากฐานการสอนเครื่องสาย คุณหญิงจีน ศิลปบรรเลง บรรเลง ศิลปบรรเลง และ อุทิศ นทสวสดี เป็นครูพิเศษ
6. พริ้ง คณตรีรส เป็นครูประจำสอนปี่พาทย์ และนำคณะมาบรรเลงประกอบการแสดง
7. ละม่อม ทรัพย์เทมา ฉวี สุภสาร สาลี เดชอุดม จัดการเกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย
8. เรวัต เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (ซึ่งจัดฉากให้กับโรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย) และเฉลิม รอดบุญธรรม (หลาน ร.อ.สุนทรสารสาสน์) ผู้ทำฉาก แสง สี เสียง

บทประพันธ์

โรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ นิยมจัดแสดงละครรำ ฉวี ภูวนาค และเจริญศรี ศาสตร์วิไล ได้ร่วมกันนำบทละครเรื่องต่างๆ ซึ่งมีผู้ประพันธ์ไว้แล้วมาปรับปรุงเพื่อใช้แสดง เช่น

1. บทละครนอก ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
2. บทละครดึกดำบรรพ์ เรื่อง อุณรุท ตอน สมอุษา สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงพระนิพนธ์ปรับปรุงขึ้นใหม่ แบบละครนอก (สำหรับเล่นในงาน โคนจุกหม่อมหลวงวงษ์ กมลასน์)
3. บทละครพันทาง เรื่องมโหสถ ตอนศึกพระเจ้าจุลณี วงศ์ ฐ. พุกประยูร สร้างบทตามเค้าชาดกพระเจ้าลิขชาติ เรื่องที่ 5 มโหสถชาดก
4. บทละครพันทาง เรื่อง ขอครามัญ ของ เขื่อน ศรีไกรวิน

เรื่อง ขอครามัญ มีเนื้อเรื่อง ดังนี้

อำมาตย์พรหมพิมาย เอกอัครมหาเสนาบดีผู้ใหญ่มากและพระเจ้าสุพลเทพแห่งนครรามัญ เสด็จผ่านห้องที่ปิดประตูมีเครื่องหมายเลขเก้าติดอยู่ซึ่งเป็นห้องที่หวงห้าม ด้วยความอยากรู้ อยากเห็นทำให้พระองค์ต้องการจะเปิดห้องนี้ดู อำมาตย์พรหมพิมายได้เตือนสติให้รำลึกถึงคำสั่งของ พระเจ้าวโรดมพระราชบิดาก่อนที่จะเสด็จสวรรคต ได้กำชับให้คอยระวังห้ามปรามมิให้พระองค์ เปิดห้องนี้เป็นอันขาด ถ้าไม่เชื่อฟังจะได้รับอันตราย พระเจ้าสุพลเทพไม่เชื่อฟังจึงได้เปิดห้อง ต้องห้ามนี้ และได้พบรูปปั้นหญิงพม่ามีรูปร่างงดงามมาก ทำให้พระองค์หลงใหลคลั่ง ใคล้ออกได้นางมาเป็นคู่ครองจนไม่ออกว่าราชการ พระนางสมิตรามเหสีมาเชิญเสด็จให้ไป สรงน้ำและเสวยพระกระยาหารแต่กลับถูกไล่ พระเจ้าสุพลเทพทราบความเป็นมาเกี่ยวกับรูป บินจากอำมาตย์พรหมพิมายว่า รูปปั้นนี้เป็นพระมารดาของเจ้าหญิงสร้อยมาศซึ่งเดิมเป็นคู่รักของ พระราชบิดา จึงปั้นรูปไว้เป็นที่ระลึกและหวงห้ามไม่ให้ใครมาจับต้อง รูปร่างหน้าตาของ เจ้าหญิงสร้อยมาศตลอดจนความสวยงามเป็นพิมพ์เดียวกับพระมารดา เวลานี้เจ้าหญิงสร้อยมาศ อายุเพียงข้าง 18 ปี ยังไม่มีคู่อภิเษก และถูกตามพระทัยจากพระเจ้าสุเมนทร์ พระเจ้าสุพลเทพ อำมาตย์พรหมพิมาย และกองทัพออกติดตามนาง พระเจ้าสุเมนทร์แห่งนครมันตะเลได้ ประทานเจ้าหญิงสร้อยมาศให้พระเจ้าสุพลเทพ ระหว่างทางประทับแรมอำมาตย์พรหมพิมาย ได้รับทราบเรื่องราวที่นักแก้วผู้เมียเกาะกึ่งไม้สนทนากับพระเจ้าสุพลเทพ จะมีเหตุให้ถึงกับสวรรคต คือ จะถูกงูเห่าที่อยู่ในถ้ำของพระองค์กัดจะพลัดตกจากม้า มีทางเดียวที่จะพ้นเคราะห์ คือ เวลา ที่พระองค์จะเสด็จไปไหน ทรงเรียกถ้ำของพระองค์มาใส่ก็จะต้องแย่งเอาถ้ำของพระองค์ตัวนั้นไป

เผาไฟเสีย งูที่ซ่อนอยู่ก็จะตาย และเมื่อจะทรงจี๋มาจะต้องแย่งเอามาไปปล่อยอย่าให้จี๋ได้ ส่วนพระมเหสีสร้อยมาศเมื่อจะเสด็จเข้าพระราชมนต์เข็ญ จะต้องมีคนกัณฑ์นี้พระบาทให้พระโลหิตไหลออกมาจึงจะพ้นเคราะห์ ส่วนเรื่องราวที่สนทนากันนี้ผู้ใดได้ยินเอาไปเล่าอีกต่อหนึ่ง ผู้นั้นจะกลายเป็นหินทันที พระเจ้าสุพลเทพ พระมเหสีสุมิตราและพระโอรส พระมเหสีสร้อยมาศ และพระราชธิดาเสด็จออกท้องพระโรง พระเจ้าสุพลเทพมีความประสงค์ที่จะเที่ยวล่าสัตว์ จึงสั่งให้นางกำนัลหีบเสื้อคลุมมาให้ อำมาตย์พรหมพิมายรีบเอาฉลองพระองค์ไปเผาไฟ พระเจ้าสุพลเทพถึงกับตลึงแต่เห็นว่าเป็นผู้ใหญ่จึงไม่เอาโทษ เมื่อพระองค์ให้ทหารไปเอาม้ามาให้ อำมาตย์พรหมพิมายรีบไปปล่อยม้าไล่ออกไป พระเจ้าสุพลเทพถึงกับกริ้วแต่เห็นว่รับราชการ ทำความดีความชอบไว้มากจึงงดโทษ พระเจ้าสุพลเทพพร้อมด้วยมเหสี พระราชโอรส และพระราชธิดาเสด็จเข้าพระราชมนต์เข็ญ เมื่อจวนจะถึงประตูทางเข้าอำมาตย์พรหมพิมายจึงเข้ามาทักท้วงพระมเหสีสร้อยมาศ ทำให้พระนางสิ้นสติ พระเจ้าสุพลเทพกริ้วจัดหาว่าอำมาตย์พรหมพิมายกำเร็บเสิบสาน ทั้งลบหลู่และคิดทรยศต่อพระองค์ จึงให้นำไปประหารชีวิตและควักหัวใจออกมาให้ดู

พระเจ้าสุพลเทพ พระมเหสีสุมิตรา พระมเหสีสร้อยมาศ พร้อมโอรสและพระราชธิดา ระหว่างรอคอยการประหารพระองค์มีความสงสัยจึงรับสั่งให้ปลดเครื่องของจำออก และปลอบถามถึงการกระทำของอำมาตย์พรหมพิมายๆ เล่าความให้พระองค์ทราบแล้วร่างก็กลายเป็นหินทันที ยังความเศร้าโศกเสียใจยิ่งนัก พระเจ้าสุพลเทพจึงบนบานต่อเทพารักษ์ๆ ให้นำเด็กอายุ 4-5 ขวบ หญิง 1 ชาย 1 มาฟันคอแล้วรองเอาเลือดไปรดที่รูปหิน แล้วกลับไปรดที่เด็กทั้งสองก็จะกลับฟื้นเป็นมนุษย์เช่นเดิมทั้งสามคน พระเจ้าสุพลเทพยอมปฏิบัติตามโคขมูลพระราชโอรสและพระราชธิดามาฟันคอด้วยพระองค์เองและนำเลือดไปรดอำมาตย์พรหมพิมายและพระราชโอรสและพระราชธิดา ทั้งหมดเมื่อรอดชีวิตยังความปลาบปลื้มแก่พระเจ้าสุพลเทพยิ่งนัก

5. ละครพันทาง เรื่อง กรรมบันดาล เขื่อน ศรีไกรวิน เป็นผู้ประพันธ์ให้โรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์แสดงเค้าโครงเรื่องนี้นำมาจากนิยายเก่าแก่ของมอญ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมอันประเสริฐของพระเจ้ากรุงรามัญในสมัยโบราณกาล แต่ต้องตกเป็นเหยื่อของความมักใหญ่ใฝ่สูงของมหาอำมาตย์คนสนิท เป็นเหตุให้ต้องตกกระกำลำบาก เสียดคาแทบกระเด็น ทั้งพระองค์เอง พระมเหสี และพระราชโอรส ทั้งนี้เพราะกรรมบันดาลให้เป็นไป

ละครพันทางเรื่องกรรมบันดาล (ในบทละครมีการแก้ไขเปลี่ยนเป็น บุญบันดาล) มีเนื้อเรื่อง ดังนี้

พระเจ้าพรหมเมศ ครองนครมาละลึงเป็นที่รักของประชาราษฎร โครขอพระราชทานสิ่งใดพระองค์จึงไม่ขัดข้อง สมิงกล้าณรงค์จึงอยากลองขอเป็นพระเจ้าแผ่นดิน สมิงพะ

ตะบะพีชชาได้หักท่วงความมักใหญ่ใฝ่สูงและเกรงว่าจะถูกประหารชีวิต แต่ก็ยินดีที่จะสนับสนุนพระเจ้าพรหมเมศเสด็จออกท่องพระโรงพร้อมด้วยตะละแม่มงคราญ เจ้าชายโกเมน เจ้าชายนิลรัตน์พระราชโอรส และแม่ขมแม่กับแม่จรวชพระพี่เลี้ยง ขณะนั้นพระเจ้าพรหมเมศทรงไม่สบายพระทัยในพระสุบินนิมิตรจึงให้โหรทำนาย โหรสมิงพะตะบะ คิดจะช่วยน้องชาย จึงทำนายฝันว่ามีเคราะห์ร้ายแรงสุดทั้งสี่พระองค์ วิธีแก้ไขทั้งสี่พระองค์จะต้องขอมสละราชสมบัติชั่วคราว และต้องออกจากเมืองโคบลำพังใช้ชีวิตอย่างสามัญชน ขอมตกระกำลำบากเป็นเวลา 1 เดือน จึงจะหมดเคราะห์และกลับเข้าเมืองได้ พระเจ้าพรหมเมศยอมปฏิบัติตามคำที่โหรแนะนำ ทรงแต่งตั้งสมิงกล้าณรงค์และสมิงพะตะบะเป็นผู้สำเร็จราชการแทน และให้สมิงปิงจากับสมิงคงกระพันเป็นผู้ช่วย

นายเปิดฟ้า นายบุญของชาวชนบทแห่งนครเมาะตะมะ ได้หลอกพระเจ้าพรหมเมศว่าจะนำตะละแม่มงคราญไปรับจ้างทำงาน พระเจ้าพรหมเมศและพระราชโอรสคอยนางมา 3 วัน จึงออกติดตามเมื่อมาถึงแม่น้ำ พระเจ้าพรหมเมศให้เจ้าชายนิลรัตน์คอยรอท่า ส่วนพระองค์อุ้มเจ้าชายโกเมนลงสู่แม่น้ำไปก่อน เมื่อถึงกลางแม่น้ำเจ้าชายโกเมนถูกน้ำและพายุพัดหลุดจากพระหัตถ์หายลงไปในแม่น้ำ ขณะเดียวกันเสือโคร่งออกมาคาบเจ้าชายนิลรัตน์หายเข้าป่าไป ทำให้พระเจ้าพรหมเมศเสียบพระทัยจนสลบ สมิงนครและสมิงประรอง อำมาตย์แห่งนครเมาะตะมะได้เสี้ยมม้าหาผู้มีบุญครองเมืองเมาะตะมะ จึงได้พบพระเจ้าพรหมเมศ แก้ไขจนฟื้นและอันเชิญเสด็จขึ้นเป็นกษัตริย์แห่งเมืองเมาะตะมะ

พระเจ้าพรหมเมศครองเมืองเมาะตะมะได้ 7 วัน สมิงนครเห็นพระองค์ไม่สบายพระทัย จึงให้ป้าร้องหาหญิงสาวที่ดงามมาถวาย นายเปิดฟ้าและนายบุญของนำตะละแม่มงคราญเข้ามาเฝ้า พระองค์ดีใจที่ได้พบพระมเหสี และให้จับนายเปิดฟ้าและนายบุญของไว้ พระองค์จึงเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่ทรงพระสุบินและโหรทำนายจนได้สละราชบัลลังก์ ขณะนั้นชาย 2 คนขอเข้าเฝ้า ชายผู้เป็นนายพรานเล่าว่าเห็นเสือคาบเด็กมาจึงยิงเสือตาย เด็กมิได้รับอันตรายอยู่แล้วเป็นผู้มีวาสนาจึงนำมาถวายพระองค์ ส่วนชายชาวประมงเล่าว่าได้ออกไปหาปลาเกิดพายุฟ้าคะนองฝนตกหนัก เห็นมีมือชูอยู่เหนือน้ำจึงโคดลงไปช่วยและนำมาถวายพระองค์ พระเจ้าพรหมเมศ ตะละแม่มงคราญได้พบพระโอรสทั้งสองต่างสรรเสริญด้วยความปลาบปลื้ม และได้บำเหน็จรางวัลให้แก่นายพรานและชาวประมง พร้อมทั้งขอลาสมิงนครและสมิงประรองกลับเมืองเมาะลำเลิง อำมาตย์ทั้งสองขอลาตามไปส่ง

สมิงปิงจาและสมิงคงกระพันอำมาตย์ผู้ซื่อสัตย์แห่งเมาะลำเลิง คิดกำจัดสมิงกล้าณรงค์และสมิงพะตะบะ ครั้นทำการสำเร็จได้ติดตามพระเจ้าพรหมเมศฯ ได้แต่งตั้งพระราชโอรสทั้ง

สองครองเมืองเมาะลำเลิงและแต่งตั้งสมิงปิจาและสมิงคงกระพันเป็นผู้สำเร็จราชการ ส่วน
พระองค์และพระมเหสีจะกลับไปครองกรุงเมาะตะมะ

6. ละครร็อง เรื่องเสน่ห์ช่อฟ้า เย็น ศรีไกรวิน เป็นผู้ประพันธ์ มี
เนื้อเรื่อง ดังนี้

พระเจ้าชัवरรัตน์ผู้ครองนครเวียงจันทร์พร้อมด้วยพญาอะโนทัยและพระพรหมมินทร์
ข้าราชการนครเวียงจันทร์เสด็จมาพบช่อฟ้า ทรงพอพระทัยช่อฟ้าและต้องการไปเป็นมเหสี แต่
ถูกช่อฟ้าปฏิเสธและทูลให้ทราบว่ามีสามีแล้ว ชื่อเจ้าน้อยบุญลือ พระเจ้าชัवरรัตน์หมายจุ
ปลุกปล้ำช่อฟ้าคิดต่อสู้ เจ้าพ่ออินอภัย เจ้าแม่ก่องแก้ว บิดามารดาของช่อฟ้า พร้อมเจ้าน้อย
บุญลือออกมาเห็นตกใจ พระเจ้าชัवरรัตน์ขอช่อฟ้าถ้าถูกปฏิเสธก็จะฆ่าพ่อแม่และสามีของช่อฟ้า
และสามี ช่อฟ้าจึงยอมจำนน

พระเจ้าชัवरรัตน์ทรงปลอบช่อฟ้าๆ บอกให้ทราบว่าถึงแม้กายจะเป็นของพระองค์แต่
ใจของนางเป็นของเจ้าน้อยบุญลือไปจนกว่าจะสิ้นชีวิต พระนางโสภีพระมเหสีพระเจ้าชั
वरรัตน์ต่อว่าการกระทำของพระองค์ทำให้เสื่อมเสียพระเกียรติควรจะส่งตัวช่อฟ้าคืนสามี พระเจ้า
ชัवरรัตน์ไล่พระมเหสีออกไปทำให้พระนางโสภียิ่งโกรธแค้นและอาฆาตต่อช่อฟ้า เจ้าน้อยบุญ
ลือขอเข้าพบช่อฟ้าพระเจ้าชัवरรัตน์อนุญาตให้พบ ระหว่างที่เจ้าน้อยบุญลือสนทนากับช่อฟ้า
นั้นพระนางโสภีให้แก่นจันทร์ลอบฆ่าช่อฟ้าโดยแทงจากข้างหลัง พระเจ้าชัवरรัตน์จับมือแก่น
จันทร์ ซึ่งกำลังเงื้อจะแทงไว้ได้ และทราบว่าพระนางโสภีเป็นผู้จ้างฆ่า จึงได้ถอดพระนางโสภี
ออกจากพระมเหสีแล้วกักกันในคุกแต่ในตำหนัก ส่วนแก่นจันทร์ให้นำไปขังห้องมืดและแต่งตั้ง
ช่อฟ้าให้เป็นมเหสีแต่ผู้เดียว

พระมเหสีช่อฟ้ามีโอรสชื่อเจ้าชายรัตนวงษ์เมื่อมีอายุ 6 ขวบ แต่พระเจ้าชัवरรัตน์สิ้น
พระชนม์ในสนามรบ โสภีได้เข้ามาทูลว่ามีข้าศึกยกทัพมาจวนจะถึงตำหนัก ข้าศึกผู้นี้ไม่ได้ฆ่า
ฟันผู้ใดตาย เจ้าน้อยบุญลือพร้อมพวกหลายคนกรูเข้ามา เจ้าน้อยบุญลือบอกให้ทราบว่ามิ
ได้มาคิดร้ายแต่มาด้วยความรัก ถ้าช่อฟ้ายังคิดว่าตนเป็นสามีเดิมก็ควรจะได้อภิเษกครองนครเวียง
จันทร์กันต่อไป ช่อฟ้าขอให้เจ้าน้อยบุญลือเข้าใจ ทำเช่นนั้นไม่ได้นางมีโอรสกับพระเจ้าชั
वरรัตน์ และขอเมืองเวียงจันทร์คืนให้กับเจ้าฟ้ารัตนวงษ์ แต่ถ้าไม่ยอมคืนเมืองก็ต้องเป็นศัตรู
และรบกัน เจ้าน้อยบุญลือยอมคืนเมือง ช่อฟ้าจึงขอให้เห็นใจและสงสารเจ้าชาย ขอให้เจ้าน้อยบุญลืออยู่
ช่วยสู้รบปกป้องนครเวียงจันทร์ เจ้าน้อยบุญลือยินดีรับคำตกลง

ชุดการแสดง

การแสดงของโรงเรียนเฉลิมสถานนาฏศิลป์นั้นนิยมจัดแสดงละครและระบำต่างๆ ดังจะได้ยกตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ประเภทของละครรำและเรื่องที่ใช้ในการแสดงของโรงเรียนเฉลิมสถานนาฏศิลป์

1. ละครรำ

ละครชาตรี	ละครนอก	ละครใน
1. มโนห์รา	1. อุณรุท ตอน สมอุษา 2. คาวี ตอนท้าวสันนุราชชุบตัว ตอนนางคันธมาลีขึ้นหิ้ง 3. มณีพิชัย ตอนพราหมณ์ อาสาแก้พิษงู 4. สังข์ทอง ตอนเลือกคู่	1. อิเหนา ตั้งแต่เผา พระอภัย ที่เมืองหมันหยางจนถึง สีกษี 2. รามเกียรติ์ ตอนออกบวช

ละครศึกดาบรรรพ์	ละครพันทาง	ละครเสภา
<p>1. สังข์ศิลป์ชัย ตอนตกแหงและเข้าเมือง</p>	<p>1. สิทธิธนู</p> <p>2. พระอภัยมณี ตั้งแต่นางผีเสื้อสมุทร ลักพระอภัยมณีจนจบเรื่อง</p> <p>3. ราชาริราช ตอนลงพระทัยและ- กระทำสัตย์ ตอนพญาน้อยชมตลาด</p> <p>4. พระล่อ ตอนพระล่อเข้าสวน</p> <p>5. มหาวนก</p> <p>6. ขอคร้ามัญ</p> <p>7. กรรมบันดาล (บุญบันดาล)</p> <p>8. มโหสถ</p>	<p>1. ขุนช้าง - ขุนแผน ตอนพระไวยแตกทัพ ตอนขุนแผนฟันโทษ และตีเมืองเชียงใหม่</p>

การแสดงละครรำที่กล่าวมาแล้วนี้ ได้นำไปแสดงละครวิทยุร้องส่งออกอากาศทาง สถานีวิทยุศึกษาทุ่งมหาเมฆ ในสัปดาห์แรกของทุกเดือน เวลา 19.10 - 20.00 น. (เมื่อสถานี วิทยุศึกษาย้ายไปอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้จัดแสดงอยู่ระยะหนึ่งและงดการแสดง)

2. ละครร้อง เรื่อง ไฟสวาท สนิมในใจ เสน่ห์ช่อฟ้า
3. ละครหลวงวิจิตรวาทการ เรื่อง พระราชาธิคาพระร่วง
4. ระบำ

4.1 ระบำสลักรูปประเภทนาฏศิลป์ไทย เช่น ฟ้อนรัก ชูฉาย เป็นต้น โดยฉวี อนุภาค และเจริญศรี ศาสตร์วิไล เป็นผู้สอน

4.2 ระบำสลักรูปประเภทนาฏศิลป์สากล เช่น ระบำดอกประดู่ ระบำ สองหน้า ระบำแมลงกับดอกไม้ ระบำตุ๊กตาทอง ระบำเกี้ยวซึก ระบำตีฆ้อง ระบำสีฟ้า ระบำ จีอกกิ่ง ระบำนางไม้ ระบำรามณะ เป็นต้น โดยมีฉลวย วิเศษประสิทธิ์ เป็นผู้สอน ลัดดา พันสนอก ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ได้รับคัดเลือกให้แสดงระบำสลักรูปประเภทสากลเป็นส่วนใหญ่ และได้มีโอกาสแสดงระบำเหล่านี้ในงานต่างๆ บ่อยครั้ง” นอกจากการแสดงระบำสลักรูปแล้ว ยังใช้การขับร้องเพลงไทยสากลร้องสลักรูป ผู้ขับร้อง คือ สุดา ชื่นบาน

เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายที่ใช้ประกอบการแสดงนี้ ชูพิน คงสวัสดิ์ และศรีประภา อังศุเศรษฐี ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เฉลิม สำราญ ได้ใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวในการจัดสร้างเครื่องแต่งกายชุด เดลิ็ดต่างๆ และชุดขึ้นเครื่องพระ-นาง ส่วนเครื่องประดับศีรษะนั้นได้ให้ครูชิต แก้วดวงใหญ่ เป็นผู้จัดสร้าง การสร้างเครื่องละครนี้ได้ขอความร่วมมือจากครูทั้งหลายของโรงเรียนเฉลิมสถาน ศึกษามาปฏิบัติงาน ดังนี้

1. ละม่อม ทรัพย์เทมา ออกแบบเครื่องแต่งกายและดูแลจัดเก็บรักษา
2. สาลี เดชอุดม ดำเนินการตัดเย็บ
3. ฉวี สุภสาร ควบคุมการปักเครื่องละครให้คณะครูช่วยปักตกแต่ง

การแสดงบางประเภท เช่น การแสดงละครร้องจะเข้าเครื่องบ้าน ชุดสาข สมิตินันท์ มาใช้ในการแสดง

ผลงานการแสดงละครของโรงเรียนเฉลิมสถานนาฏศิลป์

ผลงานการแสดงละครของโรงเรียนเฉลิมสถานนาฏศิลป์ จากการสัมภาษณ์นักแสดงคือ บุษปิน กงสวัสดิ์ ศรีประภา อังศุเสรณี และลัดดา พันสนอก ได้ประมาณการจัดลำดับผลงานการแสดงละครเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 14 ผลงานการแสดงละครของโรงเรียนเฉลิมสถานนาฏศิลป์

พ.ศ.	เรื่อง	ตอน	สถานที่แสดง
2495	กาวิ	กัณฐมาลีขึ้นหึง	หอประชุม โรงเรียนเฉลิมสถานศึกษา (ประตูน้ำ) งานเปิดหน่วยอนุภาค (ประตูน้ำ)
2495	ขุนช้าง-ขุนแผน	พระไวยแตกทัพ	1. หอประชุม โรงเรียนเฉลิมสถาน งานฉลองประกาศนียบัตรรุ่นแรก 2. โรงเรียนสวนกุหลาบ งานศิลปหัตถกรรม 3. กรมการรักษาดินแดน
2495	สิทธิชนู		1. สามัคคยาจารย์สมาคม โรงเรียนสวนกุหลาบ 2. หอประชุมกระทรวงศึกษาธิการ 3. งานกาชาด
2496 (29 ส.ค.)	ขุนช้าง-ขุนแผน	พระไวยแตกทัพ	1. โรงเรียนอานวยศิลป์ ซึ่งกรมวิสามัญจัดงานวันปีคอบรมครูใหญ่ผู้จัดการ 2. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.	เรื่อง	ตอน	สถานที่แสดง
2497	ขุนช้าง-ขุนแผน	พระไวยแตกทัพ	1. หอประชุมกระทรวงศึกษาธิการ 2. โรงเรียนสวนกุหลาบ งานศิลปหัตถกรรม
2497	สังข์ศิลป์ชัย	ตกเหว	หอประชุม โรงเรียนเฉลิมสาสน์ งานเปิดหน่วยอนุภาษา
2497	ราชาธิราช	ลองพระทัยและ กระทำสัตย์	1. โรงเรียนสวนกุหลาบ งานศิลปหัตถกรรม 2. หอประชุมกระทรวงศึกษาธิการ
2498	ขุนช้าง-ขุนแผน	พระไวยแตกทัพ	1. สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม (ปัจจุบันคือธนาคาร แห่งประเทศไทย) และเมื่อเปิด สถานีเป็นครั้งแรก โรงเรียน เฉลิมสาสน์ศึกษาได้นำชุดรำแม่บท และระบำดาวดึงส์มาเผยแพร่ 2. หอประชุมกระทรวงศึกษาธิการ 3. โรงเรียนสวนกุหลาบ งาน ศิลปหัตถกรรม
2498	มโนห์รา		1. หอประชุมโรงเรียนเฉลิมสาสน์ ศึกษา 2. ห้องรับรองศาลาเฉลิมไทย (ได้ถูกรื้อถอนเมื่อ มีนาคม 2535 เพื่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์

พ.ศ.	เรื่อง	ตอน	สถานที่แสดง
2498	มโนห์รา		พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้า- อยู่หัว และพลับพลาต้อนรับ ราชอาคันตุกะ งานเลี้ยงต้อนรับ คาราฮอลลิวู้ด โดยอัครวิภาพยนตร์ เป็นผู้จัด
2498	รามเกียรติ์	ออกบวช	1. สถานีวิทยุ อ.ส. เวทีลีลาศ สวนอัมพร 2. สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม
2498 (17 ก.ย.)	อิเหนา	อิเหนาพบ จินตหรา	บ้านนาค เทพหัสดินทร์ ณ อรุณราช
2498	พระร่วง		1. หอประชุมโรงเรียนเฉลิมศาสน์ ศึกษา 2. สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม 3. สถานีวิทยุ อ.ส. เวทีลีลาศ สวนอัมพร 4. กระทรวงวัฒนธรรม
2498	พระลอ	พระลอเข้าสวน	1. สถานีวิทยุ อ.ส. เวทีลีลาศ สวนอัมพร 2. สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม

พ.ศ.	เรื่อง	ตอน	สถานที่แสดง
2499	ขุนช้าง-ขุนแผน	ขุนแผนพันโทษ และตีเมือง เชียงใหม่	1. หอประชุมกระทรวงศึกษาธิการ 2. สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม 3. โรงเรียนสวนกุหลาบ งานศิลปหัตถกรรม 4. สถานีวิทยุ อ.ส. เวทีลีลาศ สวนอัมพร (เก่า)
2499- 2500	พระอภัยมณี	ผีเสื้อลักพระอภัย- มณีจนถึงพระฤาษี สั่งสอน (จัดแสดง ที่ละตอนจนจบ เรื่อง)	1. สถานีวิทยุ อ.ส. เวทีลีลาศ สวนอัมพร 2. หอประชุมกระทรวงศึกษาธิการ 3. สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม
2499	กาวิ	ท้าวแสนนุราชชุบตัว	1. สถานีวิทยุ อ.ส. เวทีลีลาศสวนอัมพร 2. สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม
2499	อุณรุท สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา นริศราฯ ทรงพระนิพนธ์ ขึ้นใหม่แบบ ละครนอก	สมอุษา	

พ.ศ.	เรื่อง	ตอน	สถานที่แสดง
2499	สำหรับเล่นในงานโกนจุก ม.ล.วงษ์ กมลასน์ เดิมเป็นบทละคร ดึกดำบรรพ์	สมอฐา	
2499	สังข์ศิลป์ชัย	สังข์ศิลป์ชัยตกแหว	1. สถานเสาวภา งานกาชาด 2. สถานีวิทยุ อ.ส. เวทีลีลาศสวนอัมพร 3. สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม
2499	ราชาธิราช พระลอ (แสดง 7 เรื่อง)	พญาน้อยชมตลาด พระลอเข้าสวน	จังหวัดลพบุรี พระราชวังนารายณ์ ราชนิเวศน์ งานประจำจังหวัด (แสดง 7 คี้น)
2500	(แสดง 7 เรื่อง)		จังหวัดพิษณุโลก งานประจำ จังหวัด (แสดง 7 เรื่อง)
2500	สังข์ทอง	เลือกคู่ มณฑลกรุงเก่า	สถานีวิทยุ อ.ส. เวทีลีลาศ สวนอัมพร

พ.ศ.	เรื่อง	ตอน	สถานที่แสดง
2500	พระมหาชนก (ละครพันทาง) บทละครโดย อรุณวดี สุวรรณภนิษฐ		1. หอประชุมคุรุสภา กระทรวง ศึกษาธิการ 2. สถานีโทรทัศน์ ช่อง 4 บางขุนพรหม (แบ่งการแสดงเป็น 2 ตอน ตอนละ 1 เดือน)
2501	พระมณีพิชัย	พราหมณ์อาสา แก้พิษงู	หอประชุมโรงเรียนเฉลิมสาสน์- ศึกษา งานวันปิดภาคเรียน
พ.ย. 2501- ต.ค. 2503	อิเหนา	(ตั้งแต่ต้นจน จบเรื่อง)	1. สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม 2. สถานีวิทยุ อ.ส. เวทีลีลาศสวนอัมพร
2501	ราชาธิราช พระลอ (แสดง 7 เรื่อง)	พญาน้อยชมตลาด พระลอเข้าสวน	จังหวัดลพบุรี งานประจำจังหวัด 7 คืน
2502	ละคร 7 เรื่อง		จังหวัดพิษณุโลก งานฉลองเปิดศาล สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
1 พ.ย. 2507	ขุนช้าง-ขุนแผน	พลาขงามอาสา	สถานีวิทยุ อ.ส. เวทีลีลาศสวนอัมพร

พ.ศ.	เรื่อง	ตอน	สถานที่แสดง
2507	ขอครามัญ (ละครพันทาง) เขียน ศรีไกรวิน เจ้าของคณะบรร- เทิงสยาม เป็นผู้ ประพันธ์จากเทพ นิยายสมัยโบราณ ของมอญ	(นำเอาบทละคร ร้องมาปรับปรุง เป็นบทละคร พันทาง)	สถานีโทรทัศน์ ช่อง 4 บางขุนพรหม (บุพิน ชาติพิชย์ แสดงเป็นพระเจ้าสุพลเทพ ผู้ครองนครรามัญ)
2507	ไฟสวาท (ละครร้อง)		สถานีโทรทัศน์ ช่อง 4 บางขุน- พรหม (บุพิน ชาติพิชย์ แสดงเป็น อาลีบาบ-พระเอก ประไพศรี สุนทรภักดิ์ แสดงเป็นนางเอก)
2507	พระสมุทร	อุ้มบุษมาลี	
2508	สนิมในใจ (ละครร้อง) เขียน ศรีไกรวิน เป็นผู้ประพันธ์		
พ.ศ. 2509	เสน่ห์ข้อฟ้า (ละครร้อง) เขียน ศรีไกรวิน เป็นผู้ประพันธ์		สถานีโทรทัศน์ ช่อง 4 บางขุนพรหม

พ.ศ.	เรื่อง	ตอน	สถานที่แสดง
28 ก.ค. 2510	บุญบันดาล (ละครพันทาง) เขียน ศรีไกรวิน เป็นผู้ประพันธ์ เดิมเป็นละครร้อง ชื่อเรื่อง กรรมบันดาล	เป็นนิยายเก่าแก่อัน ลือชื่อของมอญ แสดงให้เห็นถึง คุณธรรมอันประ- เสริฐของพระเจ้า- กรุงรามัญ แต่ต้อง ตกเป็นเหยื่อของ ความมกใหญ่- ไผ่สูงของมหา- อำมาตย์คนสนิท ถึงเลือดตาแทบ กระเด็น ทั้งพระ เจ้ากรุงรามัญ มเหสี และพระ ราชโอรส	สถานีโทรทัศน์ ช่อง 7
2511	มโหสถ (ละครพันทาง) (ชื่อตามตัวพิมพ์ ในบทละคร) วงศ์ ช. พุกประ- ยูร สร้างบทจาก เค้าโครงชาดก เรื่องพระเจ้า สิบชาติ	ศึกพระเจ้าจูลณี	สถานีโทรทัศน์ ช่อง 7 ผู้แสดง พระเจ้าวิเทหราช - สุภามณี โอชะกะ มโหสถ - สุรางค์ โอชะกะ พระเจ้าจูลณี - อุทัย กฤษณะวานิช ผู้บรรยาย สมจินตนา เกรื่อเสนา

สถานที่แสดงดังกล่าวมาแล้วนี้ยังมีสถานที่แสดงต่างๆ ที่จัดการแสดงชุด ระบาย รำ ฟ้อน
เผยแพร่ว่า เช่น

1. พระราชวังสวนจิตรลดา (หอประชุมโรงเรียนจิตรลดาหรือสนามหน้าหอ
ประชุม) เช่น งานวันพระราชสมภพพระเจ้าลูกยาเธอ พระเจ้าลูกเธอ งานวันปีใหม่ เมื่อผู้
แสดงศึกษาจบชั้นมัธยมปีที่ 6 ได้รับพระราชทานเข็มที่ระลึกลงพระปรมาภิไธย จากพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมทั้งคณะครูโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการ
จัดแสดงละคร ที่สถานีวิทยุ อ.ส. สวนอัมพร

2. วงอศวินและวงละโว้ ผู้แสดงจะได้รับผ้าตัดเสื้อ ผ้าตัดกระโปรงนักเรียน

3. วงสราญรมย์

4. โรงเรียนวชิราวุธ

5. สภาภาษา

7. โรงภาพยนตร์ต่างๆ เช่น เฉลิมไทย เฉลิมกรุง แกรนด์ คิงส์ ควีนส์
เฉลิมบุรี คาร์เธย์ เป็นต้น เพื่อแสดงสลับภาพยนตร์รอบกาลาพรีเมียร์

สรุป

จากการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับคณะนาฏศิลป์ไทยเอกชนของคณะโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ ผู้วิจัยสามารถสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

คณะโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ เป็นโรงเรียนเอกชนโดยมีหัวหน้าคณะ คือ เฉลิม
สำราญ ซึ่งเป็นบุตรนายวาส สำราญ และนางแฉล้ม สำราญ จบการศึกษาจากสถานกวดวิชาและ
ได้รับประกาศนียบัตรพิมพ์ดีดจากโรงเรียนเรมิงตัน ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูประถม
(ป.ป.) เมื่อ พ.ศ. 2504 ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการพิมพ์ดีดที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ทำงาน
เป็นเวลา 6 ปี (พ.ศ. 2484 - 2489) และลาออกจากราชการเพื่อก่อตั้งโรงเรียนเอกชนโดยมีสามีคือ
ร.อ.หลวงสุนทรสารศาสน์ (พื้น สุนทรภัก) ร่วมกันก่อตั้งโรงเรียนเฉลิมศาสนาศึกษา ขึ้นในปี
พ.ศ. 2490

เฉลิม สำราญ เจ้าของและผู้จัดการโรงเรียนเฉลิมศาสนาศึกษา มีความสามารถด้านดนตรี
ไทย ขับร้องเพลงไทยและมีใจรักทางนาฏศิลป์ ในปี พ.ศ. 2494 - 2495 จึงได้จัดหาครูสอน
นาฏศิลป์ คือ ฉวี บุณนาค (ได้รับการศึกษานาฏศิลป์กับพระองค์เจ้าวรวงศ์เธอเจ้าวรินทร์สุภากร เป็นเวลา 3
ปี และท่านเลื่อนฤทธิ เป็นเวลา 4 ปี มีประสบการณ์ในการแสดงละครรำ และเป็นนักแสดง
คณะปรีดาลัย คณะปราโมทัย คณะนาครบรรเทิง เป็นต้น) เจริญศรี ศาสตร์วิไล (ได้ฝึกหัดรำ
ละครกับเจ้าพระยาวรพงษ์พิพัฒน์ เป็นเวลา 5 ปี และเป็นนักแสดงในคณะละครของพระองค์เจ้า

หญิงเฉลิมเขตรมงคล เป็นเวลา 3 ปี) มาเป็นครูฝึกหัดนักเรียนอย่างจริงจังทั้งในชั่วโมงเรียน ชั่วโมงพลศึกษา และนอกเวลาเรียน ทำให้มีผลงานการแสดงละครร่ำตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 - 2499 จำนวน 12 เรื่อง แสดงเป็นประจำในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ซึ่งจัดขึ้น ณ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และได้ไปแสดงละครในสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม เป็นประจำทุกเดือนตั้งแต่ พ.ศ. 2498 - 2501 และจัดแสดงที่เวทีลีลาศสวนอัมพร พร้อมถ่ายทอดออกอากาศทางวิทยุ อ.ส. เป็นรายเดือน ตั้งแต่ พ.ศ. 2498 - 2507 ทำให้กิจกรรมด้านนาฏศิลป์ประสบความสำเร็จนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษาเป็นอย่างมาก

ในระหว่าง พ.ศ. 2500 - 2506 เฉลิม สำราญ ดำเนินกิจการด้านนาฏศิลป์ในเวลาพิเศษ โดยเปิดโรงเรียนนาฏศิลป์เอกชนขึ้น ชื่อโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ ตั้งอยู่ที่ตรอกตลาดเฉลิมโลก ถนนราชปรารภ ตำบลมักกะสัน อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร จนในปี พ.ศ. 2506 หมดสัญญาเช่าที่ดินจึงได้ย้ายโรงเรียนไปอยู่ที่เลขที่ 1 ซอยศูนย์วิจัย 7 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ตำบลคลองตัน อำเภอบางกะปิ กรุงเทพฯ การเปิดสอนมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการให้วิทายาทานแก่กุลธิดา ให้ทุนการศึกษาวิชาสามัญและวิชาชีพ ผู้เรียนเป็นบรรดาคูกหลานนักเรียนโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษาและนักเรียนที่มาจากที่อื่น ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษาไม่เก็บค่าเล่าเรียน นักเรียนที่มาจากที่อื่นเก็บค่าเล่าเรียนเดือนละ 100 บาท รับนักเรียนหญิงที่จบประถมศึกษาปีที่ 4 มีอายุอย่างต่ำ 12 ปี จำนวน 1,115 คน ผู้เรียนได้รับการฝึกหัดวันละ 3 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 15.30 - 18.30 น. จนสามารถแสดงชุดระบำรำฟ้อนและละครได้ การสอนจะเชิญครูผู้ชำนาญการมาสอนเป็นพิเศษในการจัดแสดงละครบางเรื่อง เมื่อนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ จะได้ใบสุทธิของมัธยมศึกษา สายสามัญ เพื่อจะไปศึกษาต่อในชั้นสูงได้ เฉลิม สำราญ ได้ดำเนินงานโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษาและโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ มาจนถึง พ.ศ. 2508 ก็ถึงแก่กรรม ฉวี บุนนาค และเจริญศรี ศาสตรวิไล รับภาระดำเนินงานด้านการสอนและการแสดงต่อมาจนถึง พ.ศ. 2519 จึงยุติด้วยการลาออก แต่กิจกรรมการสอนในชั้นเรียนคงดำเนินต่อมาจนถึงปี พ.ศ. 2537 คุณหญิงบุญเลื่อน เครือตราฐ ประธานกรรมการเฉลิมศาสนมูลนิธิ ได้ยื่นคำร้องขอปิดโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ เนื่องจากไม่มีครูและนักเรียนอีกต่อไป

คณะโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ ได้ดำเนินงานนาฏศิลป์ในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับประถม และมัธยมของโรงเรียนเฉลิมศาสนศึกษามาตั้งแต่ พ.ศ. 2495 และขอเปิดสอนนาฏศิลป์ในเวลาพิเศษ คือ โรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ เมื่อ พ.ศ. 2500 นับเวลาแรกเริ่มจนปิดกิจการในปี พ.ศ. 2537 เป็นเวลา 42 ปี มีผลงานนาฏศิลป์เป็นจำนวนมาก

ผลงานในช่วง 42 ปี ของคณะโรงเรียนเฉลิมศาสนานาฏศิลป์ สามารถสรุปได้ว่ามีละคร 8 ประเภท คือ ละครชาตรี ละครนอก ละครใน ละครดึกดำบรรพ์ ละครพันทาง ละครเสภา

ละครร้อง ละครหลวงวิจิตรวาทการ รวมเป็นละครรำ มี 18 เรื่อง ละครร้อง 3 เรื่อง ละครหลวงวิจิตรวาทการมี 1 เรื่อง ละครส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงจากบทละครของไทย ละคร 2 เรื่อง ที่จัดแสดงทุกเดือนเป็นระยะเวลานาน คือ เรื่องพระอภัยมณี (พ.ศ. 2499 - 2500) และเรื่องอิเหนา (พ.ศ. 2501 - 2503) ที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม เวทีลีลาศสวนอัมพร โอกาสที่จัดแสดงเพื่อเผยแพร่ผลงานนาฏศิลป์ของคณะโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ สถานที่แสดงเป็นประจำได้แก่ หอประชุมโรงเรียนเฉลิมศาสน์ศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย หอประชุมกระทรวงศึกษาธิการ หอประชุมโรงเรียนจิตรลดา โรงภาพยนตร์ รูปแบบการแสดงใช้ผู้แสดงที่เป็นผู้หญิงล้วน ฉากเป็นแบบสมจริง เครื่องแต่งกายแต่งแบบพื้นทางและแบบยืนเครื่อง มีระบำสอดแทรกในเรื่องและมี ระบำ และการขับร้องเพลงสลับฉากเพื่อคั่นเวลาในการจัดฉาก และเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสแสดง การแสดงละครทั้ง 22 เรื่องนี้ผู้แสดงเป็นนักเรียนโรงเรียนเฉลิมศาสน์ศึกษาและโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ ครูผู้เป็นศิษย์เก่าซึ่งเคยแสดงมาตั้งแต่เป็นนักเรียนของโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ บางคนในกลุ่มผู้แสดงได้มีชื่อเสียงต่อมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ คาราวดี ดวงดารา (เมตตา รุ่งรัตน์) สุภา ชื่นบาน ในส่วนที่เป็นระบำนั้นได้นำชุดระบำเบ็ดเตล็ดและระบำมาตรฐานในทางนาฏศิลป์ไทย ที่สอนในโรงเรียน ได้แก่ ฟ้อนเงี้ยว ฟ้อนเล็บ ฟ้อนแพน สีนวน อีศวลีลา กฤดาภินิหาร เทพบรรเทิง ฉุยฉายพราหมณ์ ฉุยฉายเบญจกาย รำกริช มโนห์ราบูชาชัย รจนาเสียงพวงมาลัย คนตรีเป็นวงปี่พาทย์ เพลงที่ใช้เป็นเพลงที่มีอยู่เดิม ส่วนระบำที่เป็นนาฏศิลป์สากลเท่าที่สืบค้นได้ ได้แก่ ระบำสองหน้า ระบำรำมะนา ระบำสีฟ้า ระบำจ้อก๊ก ระบำนางไม้ โดยใช้วงดนตรีสากลบรรเลงทำนองเพลง

การแต่งกาย เฉลิม ส้าราญ ได้ใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวในการจัดสร้างเครื่องแต่งกายชุดพื้นทาง และชุดยืนเครื่องพระ - นาง เป็นจำนวนมาก ได้มีการออกแบบ ตัดเย็บ ปักดกแต่ง โดยคณะครูโรงเรียนเฉลิมศาสน์ศึกษา

เฉลิม ส้าราญ มีความสามารถในด้านดนตรีไทยและขับร้องเพลงไทย แต่มีความสนใจในด้านนาฏศิลป์ทั้งระบำ รำ ฟ้อน และโดยเฉพาะละคร ประกอบกับมีครูนาฏศิลป์ที่มีความสามารถและคณะครูในโรงเรียนได้ช่วยเป็นกำลังสำคัญ จึงทำให้ โรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ ดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จเป็นเวลายาวนานถึง 42 ปี จึงนับว่าเฉลิม ส้าราญ เป็นคนสำคัญผู้หนึ่งในวงการนาฏศิลป์ไทยและคณะโรงเรียนเฉลิมศาสน์นาฏศิลป์ ได้เปิดสถาบันนาฏศิลป์ไทยเอกชนที่มีบทบาทสำคัญในวงการนาฏศิลป์โดยเป็นสถานศึกษาในอดีต